

ԱՌԵՏԱՐԱՆ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԱՏՈՐ ԿԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՕԳՈՍՏՈՍ 22, 1908

ԹԻՒ 34

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ

Ճ. Ք. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ

Զ. Մ. ԱԼԷՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

Ազատութեան նահատակներ

Սահմանադրութիւն եւ մեր եկեղեցիները

Շաբաթը

Ներքին Կեանք

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

«Կայ մէկ մարդ»

ՅՕԴՈՒԱԾԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ԲԱԺԻՆ

Մարդ եւ բուսական աշխարհ

Ամապերջի հանդէս եւ Գոլէճի

Ազատութիւնը Ամասիոյ մէջ

ՓՐՈՑ. Յ. Յ. ՄԱՆԻՍԱՃԵԱՆ

ԱԼԷՔ ՍՈՏՕ

ՄՈՎՍԷՍ Դ. ՏՈՄՊԱԼԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

ՍՔ. ԳՐՈՑ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ա. Յ. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԵՕԳՈՒՇՈՒ

Խնամակայութիւն

ԱՄԵՐԻԿԱՆ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

The Weekly **AVEDAPER**, American Bible House, Constantinople.

ՀԱՏՈՐ ԿԱ

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՕԳՈՍՏՈՍ 22, 1908

ԹԻԻ 34

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ Զ. Բ. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ Զ. Մ. ԱԼԷՆ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՆԵՐ

ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿՆԵՐ
Հ. Մ. Ա.

Հոգեհանգստեան Ի ԶՈՒՐ պիտի դարձնէ ուսանողը
անպաշտօնը Պատմութեան էջերը՝ գտնելու հա-
պաշտօն ճշմարէտը մար էջ մը աւելի պայծառ մար-
դարէութեամբ և աւելի խոր նշա-
նակութեամբ քան զայն որ այս երկրի տարեգրու-
թիւններուն մէջ գրուեցաւ 1908 Օգոստոսի 13ի հինգ-
շաբթի օրը :

Նախ պայծառ ու գեղեցիկ է պատկերը , զոր
տեսնելու բարեբախտութիւնն ունեցող ոչ ոք պի-
տի մոռնայ մինչև իր մահուան օրը : Հայոց Բե-
րայի փառաւոր Սրբորդութիւն եկեղեցին հա-
մակ լուսազարդուած է չքեղապէս : Խորանին առ-
ջև չարուած են բարձրաստիճան Հայ եկեղեցական-
ներ զգեստաւորուած և շողշողուն գաւազաններ
ի ձեռին : Դասն ալ լեցուած է եկեղեցականներով
և բազմաթիւ դպիւրներով : Եկեղեցին խոնուած է
2,000 հոգիներով , որոնց մէջ կան Օսմ. Պետու-
թեան առևտրական , քաղաքային ու զինուորական
կեանքին մէջ կարևորութիւն ունեցող ամէն պաշ-
տօնատան ներկայացուցիչներ : Ներկայ է Ն. Կ. Վե-
հափառութեան ներկայացուցիչը , նմանապէս Շէյխ
իւլ Իսլամի ներկայացուցիչը : Ներկայ է Թուրք
սպաներու փայլուն խումբ մը և անոր հետ ստուար
խումբ մը քաղաքային զգեստով Թուրքերու և Հա-
յերու , որոնց անունները ծանօթ են Պետութեան
ամէն անկիւնը , Հոն է սիրեցեալ և վստահելի վա-
րիչ Տր. Րիզա պէյ ուրիշ անդամներու հետ այժմու
հաշականունն այն ընկերութեան , որու կը պար-
տինք նորստաց ազատութեան մեծ բաժինը : Հոն
է Նազըմ փաշա , որ իր երկրին պատիւը իր կեան-

քէն թանկագին գաւանեցաւ : Օսմ. հայրենասիրու-
թեան ներկայացուցիչ այս մեծ համախմբումին մէջ
ոմանք ալ կան որոնք , թէև օտարահոգատակ ,
կ'զգան թէ իրենց սիրտերը նոյն հայրենասիրու-
թեամբ կը բաբախեն և իրենց ուրախութեան ար-
ցունքները իրենց Թուրք և Հայ եղբայրներուն ար-
ցունքներուն հետ կը խառնեն : Ո՞վ կրնայ զիտել
ազատութեան Իսլամ նահատակներուն յիշատակին
համար զԱստուած փառաբանելու նպատակով
նուիրական այդ տաճարին մէջ հաւաքուած այդ
խումբն բազմութիւնը և չյուզուիլ : Ո՞վ կրնայ
տեսնել Աստուծոյ սուրբ ներկայութեան մէջ համա-
խմբուած և հայրենիքի անմեռ սիրով յաւիտեան
միացած այս Իսլամները և Քրիստոնեաները , և
անտարբեր մնալ : Խուլ են հարկաւ ականջներն այն-
պիսիներու որոնք չեն կարող լսել այս վսեմ ժա-
մուն խօսող Աստուածային ձայն մը , և կարծր է
հարկաւ այն սիրտը որ չհալիր , չաղնուանար ու
չսրբուիր եղբայրական սիրոյ այս բոցավառ հրով :
Վերջապէս լուրթիւն մը կը թեւածէ համայն ներ-
կաններուն վրայ , և շարականներու գեղգեղմամբ ,
Աստուծոյ Սրբ. Խօսքէն սիրոյ սփոփիչ ու ներշնչիչ
պատգամներու ընթերցմամբ և ջերմ աղօթքներու
ձայնով կը լեցուի տաճարը : Ապա Հայ ժողովրդին
սիրեցեալ պետը կ'ելլէ եպիսկոպոսներու շարքէն ,
և սքանչելի քարոզով մը կ'ամփոփէ օրուան խոր-
հուրդը այնպիսի բանաձևերով որոնք արժանի են
ապագայ սերունդներու աւանդուելու : Խորին հիմ-
նութեամբ , բանաստեղծական աւելնով , ամենա-
մաքուր գաղափարականներով և մարգարէական
ոգիով օժտուած անձ մը միայն կարող է Թուրք և
Հայ ժողովուրդներուն միջև կնքուած արեան ուխտի

այսպիսի անկորստական պատկեր մը ներկայացնել իր ունկնդիրներուն : Յետոյ կը յաջորդէ Տէրու-նական Աղօթքը և վերջին օրհնութիւն : Մէկ վայր-կեան լռութիւն, և ահա զինուորական նուազ կ'սկսի արտաքին բակին մէջ և անդին յարակից փողոցներուն մէջ կը բարձրանան աղաղակներն հա-զարաւորներու, որոնք հաւաքուած են պատիւ մատուցանելու համար իրենց Խալամ արի եղբայր-ներուն յիշատակին :

Շուտով թափօրը կը կազմուի Բերայի մեծ պո-ղոտային վրայ և կ'սկսի յամբօրէն յառաջանալ դէպ ի թագսիմի պարտէզը : Զինուորական աշխոյժ նուազ-ներ և Թրքական ու Հայկական ազգային ընտիր երգերու եղանակներ օղը կը թնդացնեն, մինչ 50, 000 հոգիէ բաղկացեալ հսկայ թափօրը կը յառաջա-նայ առաջնորդութեամբ սպաներու և Երիտասարդ Թուրքերու ներկայացուցիչներու : Բոլոր ճամբան ծափեր և կեցցէներ ալիքներու նման կ'ուռնի ու կը ծաւալին մարդկային շարժուն ծովու մը ամբողջ տարածութեան վրայ : Վերջապէս թափօրը կը ժա-մանէ որոշեալ տեղը, Վերին Բերայի աղբայրն ըն-դարձակ զով պարտէզը : Ընդհուպ իր տեղը կը զբաւէ նուազախումբը և անոր մօտ Կեդրոնական Վարժարանի երգեցիկներուն խումբը : Աստուածա-ներու և մասնաւոր հրաւիրեալներու յատկացուած բարձրաւանդակը շուտով կը չրջապատուի թերեւ 10,000 հոգիով որոնք կը բաղձան լսել արտասան-ուած մէն մի բառ : Ընթերցողը թող երեակայէ կապոյտ Վոսիորի վերե բարձր բլուրի մը հովա-նաւոր կատարը, ուր երկու սեռէ երջանիկ էակ-ներու հոծ բազմութիւն մը անմշակ թողուած ա-մէն կէտ գրաւած է և յափշտակուած ուշադրու-թեամբ կ'ունկնդրէ մերթ ասոր, մերթ անոր՝ որ կ'իլլէ խօսիլ աստեղադարձ կարմիր ծփուն հովան-եակի մը տակէն : Տեսարանը, նուազը, առիթը կ'երազեն բազկերակի դարկը, մանաւանդ երբ փռատ փաշա, բանակին պատկառելի դիւցազը, կը նշմարուի և կ'ընդունի ժողովրդէն այնպիսի պա-տիւ մը զոր միայն ճշմարիտ դիւցազները կրնան ընդունիլ : Ասոր կը պատասխանէ կարճ բայց յու-զիչ ուղերձով մը, որով իր զինուորի պատուին վրայ երդում կ'ընէ թէ պատրաստ է իր արիւնը մինչև վերջին կաթիլը թափել երկրին և Սահմանադ-րութեան համար : Անոր կը յաջորդեն ականաւոր Հայ փաստաբան Զօհրապ էֆ., ներկայացուցիչ Օսմ. Սահմանադրութեան Ակումբին, Օսման պէյ, Թուր-քիոյ արդի դիւցազուններուն ամէնէն նշանաւորին՝ Նիազի պէյի՝ եղբայր, բազմահմուտ և նշանաւոր հրապարակագիր Ահմէտ Շուայիպ պէյ, իր հայրե-

նասիրութեամբ ու պերճախօսութեամբ բոլոր զինք ճանչցողներուն սիրելի Փրոֆ. Յ. Հ. Ճէճիզեան, Սիւլէյման պէյ, որու իր Հայ եղբայրներուն հետ աքսորին և չարչարանքին պատմութիւնը արտա-ուայից աչքերով և դողդոջուն շրթունքով տեղի կ'ունենայ, Հազըր պէյ, դեղեցիկ սպայ մը, ներ-կայացուցիչ Օսմ. Միութեան և Յառաջդիմութեան Ընկ.եան, որու ուղերձը դժուար պիտի ըլլայ գե-րազանցել ողջմտութեան և հայրենասիրութեան բանաւոր կոչի տեսակէտով, Հայր Մէնէվիշեան, պերճախօս ջատագով մը Հայերու զինուորագրու-թեան ի պաշտպանութիւն իրենց հայրենիքին, Տի-կին Հ. Ասատուր (Սիպիլ), քաջածանօթ հրապա-րակագիր որ կը ներկայացնէ կիներու գործը Սահ-մանադրութեան տակ և վերջապէս Վահան Վրդ. Յակոբեան որ պերճ կոչ մը կ'ընէ յաւիտեան նուի-րական պահելու այս անմոռանալի օրուան յիշա-տակը :

Ահաւասիկ պատկերը, որու ուրուազիծերը ան-շուշտ քիչ մը պիտի փոխուին երբ Պատմութեան հոսանքը մեզ յառաջ տանի ապագայ մեծ դէպքե-րուն մէջէն : Բայց քանի մը բաներ կան զորոնք մոռնալու չենք : Ատոնք պէտք է որ մնան իրեւ պատուական յիշատակներն այն օրուան, որ նոր թուական մը կը բանայ Օսմ. պատմութեան մէջ :

Մոռնալու չենք թէ այս օրուան փառաւոր հան-դէսին նախագաղափարը և ճարտար դորձադրու-թիւնն յատակաձեւին, որով մայրաքաղաքիս Օսմ. կեանքի բոլոր հոսանքները հայրենասիրութեան սուրբ սեղանին շուրջ թափուեցան, մայրաքաղա-քիս Հայ վաճառականներու հանրածանօթ դասուն կը պատկանին : Անոնք այս հանդէսով և Օսմ. Սահ-մանադրութեան Ակումբին կազմութեամբ իրենց փո-խանորդեալներուն հետ կ'ուխտեն իրենց սիրեցեալ հայրենիքին ծառայութեան նուիրուիլ : Ահա հա-րաւոր դարձուցին Թուրք և Հայ նահատակներու արեամբ արդէն իսկ կնքուած ուխտին հանդիսա-կան հրապարակումը : Ասոր համար ազգը երախ-տագիտութեան պարտք մը ունի անոնց հանդէպ և պիտի ընդունի անոնց ծառայութիւնը իբրեւ նա-խաձայնութիւն մը այն փառաւոր ապագային, որ ահա աղնուազոյն մեծագործութիւններու կը հրա-ւիրէ Օսմ. ազգը : Մոռնալու չենք թէ այս հան-դէսը ձեւական բան մը չէր, այլ մարդկային ամե-նախորին յոյզի մը, այն է՝ եղբայրսիրութեան, ինք-նաբուխ զեղումը : Սիրոյ այս ալիքն էր որ ցեղի և կրօնի ամէն տարբերութիւններ ջնջեց, ամէն վէրքեր բուժեց և Խալամներն ու Քրիստոնեաները նուիրական եղբայրութեան կապերով իրարու միա-ցուց :

Մոռնալու չենք Զօհրապ էֆի խօսքերը, որ դաստիարակութիւնը ազգին ուղեղը կոչեց և արգարութիւնը՝ անոր խիղճը, և ցոյց տուաւ թէ ո՛րքան չարաչար վիրաւորուած էին ասոնք Ազատութեան երեսնամեայ պատերազմին մէջ։ Մոռնալու չենք Շուալիպ պէյի փաստերը քաղաքակաշնութեան մէջ հաւասարակշռութեան, ուղղամտութեան, անկողմնակալութեան և երախտագիտութեան համար, ոչ ալ այն բռնուն խանդը որով Փրոֆ. ձէճիգեան յայտարարեց թէ հիմա Օսմանցիներուն կը պատկանի Կ. պոլիս հոյակապ քաղաքը, և ուստի Արեւելեան խնդիրը ի սպառ ջնջուած է Եւրոպեան դիւանագիտութեան տոմարներէն։ Այո, մոռնալու չենք ազնիւ դէմքը Սիւլէյման պէյի և արցունքները զորոնք կը ջանար զսպել, մինչ կը խօսէր իր Հայ եղբայրներուն տառապանքներուն վրայ։ Ոչ ալ պէտք է մոռնալ զինուորավայել արձակ համարձակ խօսուածքը Հազգը պէյի, որ ըսաւ թէ Զօհրապէան է հայրենասիրութեան միակ ապացոյցը։ Ով սիրեցեալ Հայ բարեկամներ, թող այս խօսքերը խոր տպաւորուին ձեր մէջ և զանոնք կարգացող իւրաքանչիւր անհատի օգնեն աւելի ճշմարիտ և աւելի լաւ հայրենասէր մը ըլլալ։

Չմոռնանք նաև Դուրեան Եպսկի խօսքերը։ Սրբազանը, Աբրահամու կեանքէն առնուած անմահ գեղեցկութեամբ օրինակով մը, նմանցուց անոր կրկնակի զոհը որու վրայ հսկեց գիշերային ժամերուն մէջ մինչև որ երկինքէն կրակ իջաւ ու այրեց զայն բոլորովին, Թուրք և Հայ ժողովուրդներու զոհերուն, որոնց վրայ իջաւ հայրենասիրութեան Աստուածային հուրը և ամբողջովին լափեց ամէն ինչ որ առեղծութենէ ծնած էր, ամէն ինչ որ չար ու նուաստացուցիչ էր։ Աշխատինք և աղօթենք որ այս բարերար հուրը շարունակէ կատարել ազգին կեանքին մէջ իր մաքրիչ գերը մինչև որ ազատութիւն, արդարութիւն և եղբայրութիւն անջնջելի իրականութիւններ ըլլան։

Վերջապէս ցորչափ արեւները ծագին ու խոնարհին Օսմ. Պետութեան ընդարձակ տարածութեան վրայ, թող չմոռցուի թէ այս երկրի ազատութեան մարտիրոսներուն մեծ բաղմունքեան մէջ կարևոր տեղ մը կը գրաւեն մեր ազնիւ Իսլամ եղբայրները։ Մեռան անոնք հայրենիքի համար, մեռան ազատութեան համար, մեռան ձեզի համար։ Պատուեցէք անոնց յիշատակները, անոնց օրինակին հետեցէք, և եղբայրութեան այս անգին պարգևին համար փառք տուէք Աստուծոյ։

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՄԵՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԸ
Յ. Գ. Գ.

Յոնժ. ցաւալի է որ անցեալ քաղաքական բռնաւորական կործանարար դրութիւնը, որ ջնջուեցաւ սա երկու երեք շաբթուան միջոցին, անցեալ երեսուն տարիներուն մէջ բնապէս մեր Աւետ. Եկեղեցւոյ կեանքին ալ ներգործած է։ Մեր ժողովուրդներուն մէջ ալ պակաս գտնուած չեն այն առիթներէն օգուտ քաղելով եկեղեցական գործերը իրենց ձեռքն առնելու և զանոնք բռնապետութենէ վարելու աշխատողներ։ Եւ մասնաւոր պակաս եղած չեն այնպիսիներ իսկ որոնք սպառնացած են ընդգիմադիր կողմը ոստիկանութեան յանձնել։ Այսօրինակ պարագաներ մեր եկեղ. ժողովներուն և նոյն իսկ Միութեան նիստերուն մէջ անգամ տեսնուած են։

Նախորդ վարչութեան մէկ յոռի ազդեցութիւնն ալ մեր բեմերուն վրայ տեսնուած է։ Մեր քարոզիչներէն քանի՜ քանիներ, գիտնալով թէ իրենց ունկնդիրներուն մէջ լրտեսներ կը գտնուին, ջանացած են իրենց խօսքերը պարագաներուն յարմարցնել, և Աւետարանին քարոզութիւնը միշտ արտաքին ազդեցութեամբ մը սահմանափակուած է։ Ուրիշ մէկ հետեանքն ալ աղօթքի ժողովներուն սեղմումն էր։ Մինչ առանին աղօթաժողովներուն զուժարումը առաքելական օրերէն հետէ Եկեղեցւոյ մեծ ոյժի աղբիւր մը եղած է, մեր երկրին մէջ այսօրինակ ժողովներուն գումարումը միշտ վտանգաւոր համարուած էր։ Հանրութիւնը ահաբեկելով իրենց անձնական շահերը ապահովել ջանացող լրտեսներ յաջողած են ըստ կամս, երբ որ ուղած են, այս աղօթաժողովները արգելել, զանոնք «գաղտնի ժողովներ», «վտանգաւոր համալսմունքներ» անուանելով։ Մեր եկեղեցիները այս պատճառաւ հոգեւոր շատ օրհնութիւններէ զրկուած են։ Ուրիշ մէկ վնասակար ազդեցութիւնը տեսնուած է Ներս. Քրիստ. Ընկերակցութեան շրջանակին մէջ։ Ո՛րչափ քաղաքներու մէջ զարգացման ընթացքին մէջ գտնուող Ե. Ք. Ընկերակցութիւններ ալ քան կարող չեղան ժողովներ ընել, օգտակար բանախօսութիւններ ընել տալ և գիշերային դպրոցներու մէջ դեռահասակները դաստիարակել։ Հոգեւոր պաշտօնեաներ կարող չեն ան եկեղեցիները այցելել և երիտասարդները խրախուսել։ Հետեւապէս այս տեսակ ընկերակցութիւններ կա՛մ երթալով ցրուեցան և անհետ եղան, կա՛մ լոկ աղօթքի ժողովներ ընող մարմիններու կերպարանն առին։ Նոյն իսկ մեր Միութեան ժողովներն ալ ներգործուեցան այս կործա-

նարար դրութենէն : Եղաւ ժամանակ երբ անկա-
րելի եղաւ Միութեան ժողով գումարել : Երբեմն
հարկ եղաւ ժողովները ցրուել ժամանակէն առաջ :
Շատ անգամ նոյն իսկ խորհրդակցութիւններուն
մեծապէս սահմանափակուելուն պատճառ եղաւ :
Յայտնի հետեանք մըն ալ սա եղաւ որ մեր եկե-
ղեցիներուն ներքին գործերուն մէջ ժողովական
դրութեան տկարանալուն և բռնապետական դրու-
թեան զօրանալուն ճամբայ բացուեցաւ : Հիմա ա-
ղէկ կը հասկնանք թէ ինչ մեծ բարեբաղդութիւն
է մեր եկեղեցիներուն ի սկզբանէ ժողովական դրու-
թիւնն ընդունած ըլլալը : Այսօր, որ որդեգրած ենք
ամբողջ սոյն երկրին մէջ սահմանադրական դրու-
թիւնը, այսինքն ազատութիւն Սահմանադրու-
թեան ներքեւ, տեսնուեցաւ սա իրողութիւնը թէ
այս երկրին ժողովուրդը ինք վարելու է իր քաղա-
քական գործերը : Իսկ ասիկա հարկ կը դնէ որ
հանրութիւնը դիմաւոր հանրապետական կանոն-
ները : Արդ, ժողովական դրութիւնը, ժողովուրդ-
ները եկեղեցւոյ գործերուն վարչութեան բաժա-
նակից և պատասխանատու ընելով, զանոնք այսօ-
րինակ վիճակի պատրաստած կ'ըլլայ : Բայց այս
բռնաւորական վարչութիւնը, որովհետեւ հակառակ
է ժողովական դրութեան ալ, որ կը տիրէ մեր ե-
կեղեցիներուն մէջ, մեր ժողովուրդներուն յառաջ-
դիմութիւնը շատ սահմանափակ վիճակի վերածած
է : Ի մի բան, ստիպուած ենք խոստովանիլ թէ
այս բռնաւորական դրութեան երեսէն մեր քանի
քանի եկեղեցիները տկարացան, քանի՛ քանիները
ցրուեցան, մեր քանի՛ քանի ժողովուրդները բա-
րոյապէս ինկան, և այսպէս ենթարկուեցանք դժ-
ուարագարմանի շնորհաբեր :

Բայց, փառք Աստուծոյ, Յուլիս 11/24էն ի վեր
իրերը բոլորովին փոխուած են : Սահմանադրու-
թեան 9, 10, 11, 12, 14, 15 յօդուածներով տրու-
ած քաղաքական ազատութիւնը մէկ հարուա-
ծով վերցուցած ջնջած է մեր եկեղեցիներուն վրայ
ինկած այս խաւարային վարագոյրը ևս : Այսուհե-
տեւ հեզնոտ ժպիտով կը նայինք մեր եկեղեցական
գործերուն մէջ «Ձեզ ոստիկանութեան կը յանձ-
նենք» ըսողներուն վրայ : Այսուհետեւ մեր քարո-
ղիչները արտօնեալ են Աւետարանին փառաւոր
պատգամը ազատօրէն քարոզել : Այսուհետեւ Ե.
Ք. Ընկերակցութիւններ և օրէնքի սահմանին մէջ
զանուած ունէ ընկերութիւններ արտօնեալ են կազ-
մուիլ : Այսուհետեւ ինչպէս որ կ'ուզենք, ո՛ւր որ
կ'ուզենք, կրնանք աղօթքի ժողովներ ունենալ :
Այսուհետեւ կրնանք եկեղեցիներ կազմել մեր ընտ-
րած կերպով և եկեղեցւոյ ժողովներու մէջ,

օրէնքի սահմանին մէջ, ամէն տեսակ խնդիրնե-
րու վրայ կարծիքի փոխանակութիւններ ընել :
Այսուհետեւ մեր ժողովուրդները, օրէնքին չըջա-
նակին մէջ, մեր եկեղեցական գործերուն կրնան
մասնակցիլ :

Այս մեծ և զարմանալի փոփոխութիւններուն
համար անկեղծ սրտով Աստուծոյ մեր շնորհակա-
լութիւնները մատուցանելով հանդերձ պէտք է որ
գործադրութեան սկսինք : Յրուուած Ե. Ք. Ընկերը
թող վերստին հիմնուին : Եկեղեցիները և Ե. Ք.
Ընկերը սա յառաջիկայ ձմեռնային եղանակին թէ՛
հոգեւոր թէ՛ մտային իրերու մէջ հանրութիւնը
բարձրացնելու համար մասնաւոր անօրինութիւն-
ներու թող ձեռնարկեն : Ձմեռն գիշերները թող
ընեն բանախօսութեան ժողովներ, պատասխաններուն
ու երիտասարդներուն կարգով կանոնով վիճաբա-
նիլ սորվեցնող ժողովներ, գիշերային դպրոցներ և
հանրութիւնը կրթող և բարձրացնող ուրիշ կար-
գադրութիւններ : Գիտնալով թէ ազատութիւն
վայելելուն համար ծանր պատասխանատուութեան
ներքեւ կը գտնուին, թող մեղուներու պէս գործե-
լու սկսին և աշխատին, և բոլոր քաղաքներուն,
աւաններուն ու գեղերուն բնակիչները թող աշ-
խատին բարձրացնել իրենց վիճակը : Սա կէտին
տանք ուշադրութիւն : Այս առիթները մեզի չսեպ-
հականենք իբր թէ այս օրհնութիւններէն միեւն
միայն օգտուելու ըլլայինք, այլ՝ մեր միւս հայրե-
նակիցներն ալ հրաւիրենք, և հայրենեաց բոլոր
զաւակներուն հետ միասին բարձրանալ ջանանք :

ՇԱԲԱԹԸ

Նոր Բարեբե Սահմանադրութեան վերահաստատու-
մէն ի վեր նոր սովորութիւններու
կ'ընտելանանք : Թերթեր և հրապարակագիրներ ա-
մէն օր առիթ կը վնտոեն նախարարներու հետ տե-
սակցելու, անոնց աշխարհավարութեան վրայ լոյս
և տեղեկութիւն խնդրելու և երբեմն ինչ ինչ ան-
հրաժեշտ բարենորոգումներու վրայ թեղադրու-
թիւններ ներկայացնելու : Նախորդ վարչապետ
Սաիտ փաշա իր տասնըհինգօրեայ պաշտօնավարու-
թեան համար շատ քննադատուելով վերջապէս
ստիպուեցաւ իր գործունէութեան հաշիւը տալ,
զոր տեղային մամուլը հրատարակեց անցեալ շաբ-
թու : Շատ ուշադրաւ է չոր ու ցամաք ոճը, որով
նախորդ վարչապետը կը փորձէ ինքզինք արդա-
րացնել ամենայն պաշարիւնութեամբ առանց երբեք
անձնականութիւններու գովելու :

Դահլճն Կիրակի Թուրք թերթերը հրատարակեցին
Զրաբէրը սահմանադրական դահլճին առաջին ծրա-

գիրը, զոր պատրաստած է Քեամիլ փաշա : Ծրար-
գիրը կ'սկսի սա յայտարարութեամբ թէ որոշուած
է, ըստ Սահմանադրութեան, Վեհ. Սուլթանին վե-
հագետական իրաւունքը և նախարարներու խորհրդ-
քին, ընդհ. ժողովին և ժողովրդին քաղաքական ու
ընդհանուր իրաւունքները պաշտպանել և տէրու-
թեան գործերը Շէրիի ու բանականութեան համա-
ձայն վարել : Ուստի նախորդ վարչութեան օրէնք-
ներէն անոնք որ այժմ անդործադրելի են՝ Սահ-
մանադրութեան տրամադրութիւններուն պիտի հա-
մաձայնեցուին, իսկ անոնք որ չեն կրնար համա-
ձայնեցուիլ՝ չեղեալ պիտի համարուին, մինչև որ
երեսփ. ժողովը գումարի և հարկ եղած տնօրինու-
թիւններն ընէ :

Սակայն կարգ մը խնդիրներ ստիպողական են
և անմիջական ուշադրութիւն կը պահանջեն : Այս-
պէս հարկ դատուած է երկրին ելեմտական վի-
ճակը բարեկարգել՝ աւելորդ պաշտօնեաները ար-
ձակելով, չափազանց բարձր ամասկանները չափա-
ւորելով և արձակուած պաշտօնեաներու առժամ-
եայ թռչակներ յատկացնելով մինչև որ նոր պաշ-
տօններու կոշուին յառաջիկային, որպէս զի այս
ընդհանուր ուրախութեան մէջ անոնց ընտանիք-
ները սուգի և կարօտութեան չմտնուին : Ստի-
պողական կարգ մը ծախքերու համար կը խորհուի
փոքրաքանակ փոխառութիւն մը կնքել : Զինուո-
րական շրջանակներու մէջ ալ խնայողութիւն ի
գործ պիտի դրուի, չմոռնալով սակայն թէ Օսմ.
տէրութիւնը իր դիրքը և փառքը պիտի պահէ բա-
նակին ու նաւատորմին բարեկարգմամբ : Նոր
տուրք պիտի չհաստատուի, այլ՝ եղածներուն գան-
ձումը պիտի կանոնաւորուի, առեւտրական պայ-
մանագիրներ պիտի նորոգուին և երկրին բնական
հարստութեան աղբիւրները պիտի շահագործուին :
Պիտի աշխատուի որ անշարժ կալուածներու սե-
փականութեան իրաւունքը և անոնց արժէքն ու
վարկը օրինական կերպով երաշխաւորուին : Դաս-
տիարակութեան աւելի մեծ զարկ պիտի տրուի :
Զինուորական ծառայութիւնը ժողովրդին ամէն
դասակարգերուն համար ալ պիտի գործադրուի և
զինուորական վարժարաններու մէջ ոչ-իսլամ տղաք
ևս պիտի ընդունուին : Դատական գործերը պիտի
կանոնաւորուին ու բարենորոգուին : Ներքին ան-
դորրութեան ու ասպանութեան ամէն հոգ պիտի
տարուի : Նմանապէս բարեօր. ու սիրալիր յարաբե-
րութիւններ պիտի մշակուին դրացի և ուրիշ ա-
մէն տէրութիւններու հետ : Միեւնոյն ժամանակ
պիտի աշխատուի ընդհանուր այնպիսի վիճակ մը
յառաջ բերել որ Տէրութեան վարչական բոլոր

ծիւղերը վստահութիւն ներշնչեն ամէնուն և օտա-
րականներն ալ զգան թէ առանձնաշնորհումները
անպէտ են : Դանչիճը կը յուսայ թէ իր բարեացա-
կամութիւնը պիտի գնահատուի հանրութենէն :

Փոսաք Անցեալ չորեքշաբթի Փրանսական Սէնէկալ
փաշա շոգեհաւով մայրաքաղաքս ժամանեց հռչա-

կաւոր միւշիւր Փոլատ փաշա, որ քանի մը
տարիէ ի վեր Դամասկոս աքսորուած էր զլիսաւոր
դաւադրութեամբ Գէհիմ լրտեսագետին և չարա-
խորհուրդ Իզզէթ պալատականին : Սէրվէլ Է Գէհիմի
տնօրէն Ահմէտ Իսման պէյի, որ մինչև Տարտանէշ
ընդ առաջ գացած էր, հռչականուն աքսորականը
յայտնեց թէ հայրենիքին երջանկութիւնը և ազա-
տութիւնը տեսնելով կը մոռնայ բոլորովին իր տա-
ռապանքը, և երջանիկ է որ զինուորները, մինչ
աշխարհի ամէն կողմը բռնակալութեան կը ծա-
ռայեն, հոս ազատութիւն կը չնորհեն հայրենիքին :
Ապա համառօտիւ նկարագրեց թէ ինչպէս աքսոր-
ուեցաւ : Իբր թէ Հիճազի երկաթուղիին շինու-
թեան պաշտօնով ճամբայ հանուելով Իզզէթի շո-
գեհաւը դրուեցաւ Ֆէրիք Ֆայիգ փաշայի հետ և
Սագալը Մէհմէտ շոգեհակոյկով Այսթէֆանոս տա-
րաւ անոր կարասիները : Մարմարիսի առջև շոգե-
հաւին ածուին սպառեցաւ, ուստի հոն հարկ եղաւ
սպասել մինչև որ Քիոսէ ածուին հասաւ : Վերջա-
պէս 12 օրէն Պէյրութ ժամանեց, ուրկէ գիշերայն
Դամասկոս փոխադրուեցաւ շոգեհաւքով և հոն
նախ զինուորական չէնքին և յետոյ զինուորական
ընթերցարանին մէջ փակուեցաւ ամենախիստ
հսկողութեան տակ և արտաքին աշխարհի հետ ա-
մէն յարաբերութենէ զուրկ : Այս տեւեց 7 տարի :
Սահմանադրութեան աւետիսը նախ սպառաւորէ
մը առաւ : Վերջապէս ազատ արձակուեցաւ, բայց
Պոլիս չգալու պայմանով : Սակայն ուղեւորեցաւ
ուղղակի Իզմիր, ուր կուսակալէն հեռագիր մը ըն-
դունեցաւ թէ ազատ է երթալ ուր որ ուզէ : Ա-
մէն նաւահանգստի առջև խանգավառ ցոյցերու
արժանայաւ, բայց ինչ որ անցեալ չորեքշաբթի
եղաւ մայրաքաղաքիս քարափին վրայ՝ դերազան-
ցեց ամէն բան : Շոգեհաւերու միահաղոյն սուլում-
ներուն մէջ 30,000է աւելի հաշուուող բազմութիւն
մը խանգավառ աղաղակներով ողջունեց անոր գա-
լուստը և ինք արբիւի ի տես այս ցոյցերուն՝ ան-
նկարագրելի շեշտերով պատասխանեց, կրկնելով
«Կեցցէ բանակը, կեցցէ ազատութիւն» ևն., և ա-
պա ձիով գնաց Օթէշ տը Լոնտրը պանդուկ : Հե-
տեալ օրը, երբ յանկարծ երեցաւ Թագսիմի պար-
տէզին մէջ, դարձեալ շոնգալից ծափերով ողջուն-
ուեցաւ և ձեռքի վրայ վերցուելով բերուեցաւ

հրաւիրեալներու բեմին վրայ, ուր իր երեւումը և յայտարարութիւնը զգլխեցուցին հանդիսականները: Ֆուտատ փաշայի շարժուածքը և զգացումները կենդանի հերքումն են ոմանց սա զաղափարին թէ տարիքը խոտոր կը համեմատի երիտասարդական խանդին ու աւելնին:

Բէճէօ Անցեալ ուրբաթ Պատերազմական նախա-
 փաշա րար Բէճէօ փաշա Սէլանիկ շոգենաւով մայ-
 րաքաղաքս ժամանեց խանդավառութեան
 աննկարագրելի ցոյցերու մէջտեղ: Նաւահանգստին
 բոլոր շոգենաւերը կը սուլէին և բազմաթիւ մա-
 կոյկներ ու շոգեմակոյկներ կը հետեւէին շոգենա-
 ւին: Քարափին վրայ մարդկային անհուն ամբոխ
 մը խոնուած էր: Օղը կեցցէներով կը թնդար: Թէև
 շոգենաւը Թոփհանէի քարափը պիտի երթար, սա-
 կայն նախարարը Ղալաթիոյ քարափին բազմութիւնը
 զիտելով նաւապետէն խնդրեց Ղալաթիոյ առջևէն
 անցնիլ ի յարգանս ժողովրդին: Այդպէս ալ եղաւ:
 Թոփհանէի քարափին վրայ կ'սպասէին հեծեալ և հե-
 տեակ զինուորներ, զինուորական նուազախումբեր
 և Թնդանթարանի վերատեսուէր: Նախարարը մեծ
 զօրութեամբ կրցաւ մտնել իրեն համար պատ-
 րաստուած կոքը և ուղղակի գնաց Մեծ Եպար-
 քոսին ապարանքը: Հետեւեալ օրը իր պաշտօնատե-
 ղին գնաց, ուր փառաւոր ընդունելութիւն մը
 գտաւ: Յետոյ Բ. Դուռը գնաց նախարարներու
 խորհրդին ներկայ ըլլալու համար: Երեկոյին Կայս-
 պայատ գնաց և պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթա-
 նին ներկայանալու: Կիրակի իր պաշտօնատան մէջ
 յանկարծ կուրծքի ցաւ մը զգալով ջուր խնդրեց
 և ընդհուպ անշնչացաւ: Անմիջապէս բժիշկներ
 բերուեցան, որոնք զփրախտաբար նախարարին
 մահը հաստատեցին: Երկուշաբթի առաւօտ դիա-
 զննութեամբ հաստատուեցաւ թէ պնդերակու-
 թեան հետեւանքով չնչերակ պայթած էր: Աննկա-
 րագրելի էր հանրութեան ցաւը: Երկուշաբթի
 Սուլթան Պայազիտի ամբողջ հրապարակը լեցուե-
 ցաւ յուզարկաւորներով: Եւ անմահ փառաւորու-
 թեամբ կատարուեցաւ յուզարկաւորութեան հան-
 դէսը: Թափօրին առջևէն կ'երթային հեծեալզօր-
 քեր, անոնց ետէն շէյխեր, յետոյ հետեւակներու
 նուազախումբ մը, 12 ռահանօրդ զինուոր, յետոյ
 զազաղը որ ձեռամբարձ տարուեցաւ փոխանակ
 Թնդանթի սայլակով տարուելու, ինչպէս կար-
 զաղըրուած էր, և երկու կողմերէն միւշիւրներ, ֆէ-
 րիզներ և բարձրաստիճան պաշտօնատարներ: Ապա
 դարձեալ 12 ռահանօրդ զինուորներ, սպայակոյտը
 և հանգուցեալին պարագաները: Մինչև դերեզման
 երկու կարգի վրայ զինուորներ կային ապահովու-

թեան համար: Մարմինը թաղուեցաւ Սուլթան
 Մահմուտի դամբարանին մէջ: Նախարարը ծնած
 էր 1237ին Մահասթըրի Մաթ դաւառակին իսաճէ
 գիւղին մէջ: 1280ին Հարպիյէ Վարժարանէն չրջա-
 նաւարտ եղած էր հարիւրապետի աստիճանով և
 հետզհետէ մինչև միւշիւրութեան բարձրացած:
 Իր փորձառութիւնը, գործունէութիւնը և ձեռն-
 հասութիւնը մեծ յոյսեր կը ներշնչէին «Նոր պաշ-
 տօնիս մէջ եթէ գործ չտեսնեմ, կեանքս վրայ պի-
 տի տամ. աւելի լաւ է մեռնիլ քան գործ չտես-
 նել», ըսած էր նախարարը և աւանդ որչափ շուտ
 իրականացաւ այս իր յայտարարութիւնը:

Սէրահ Անցեալ հինգշաբթի օրուան անմահ
 Դուռնի հանդէսին կարեւոր մէկ դրուադն եղաւ
 Տ. Սիպիլի գեղեցիկ ճառը: Համակրելի
 զրազիտուհին յոյժ վայելչապէս բեմ ելաւ կնոջ
 ձայնն ալ լսելի ընել օրուան ազատաշունչ բանա-
 խօսութիւններուն և ընդհանուր ուրախութեան
 արտայայտութիւններուն մէջ, փափուկ իր չեչտե-
 րով և աշխոյժ ու ջնորհալի իր շարժումներով Հայ
 իգական սեռի խնդակցութիւնը յայտնելու համար
 ամէնազգի իր ազատ հայրենակիցներուն: Իր ճա-
 ռով, համակ խանդ ու աւելն, վստահացուց ունկն-
 դիրները թէ գեղեցիկ սեռը իր եղբայրներուն չափ
 կը հրճուի նորասաց ազատութեան համար և ա-
 նոնց դէմ պիտի չգործածէ իր ազատութիւնը, ինչ-
 պէս անոնք պիտի չգործածեն զայն օրէնքին դէմ,
 թէ աւելի հնազանդ պիտի ըլլայ անոնց քանի տես-
 նէ զանոնք աւելի մեծ, աւելի հզօր, աւելի բարձր
 և աւելի ազատ եւ վերջացուց իր խօսքը դրուա-
 տելով այն ազնիւ հոգիները, «որոնք իրենց անձը,
 իրենց երջանկութիւնը կը զոհեն իրենց եղբայրները
 փրկելու համար»:

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔ

Ս. Քրիստոնեաները որոնք միշտ իրենց փոր-
 ձառութիւններով կը անանին՝ գետի յոր-
 ձանքի մէջ ինկած տերեւի կը նմանին, որ չրջա-
 նակի մը մէջ կը դառնայ ու կը դառնայ: Կը տես-
 նէք զայն հոն: Կ'երթաք, կը քնանաք և առաւօ-
 տուն կու գաք դարձեալ, և ահա կը տեսնէք որ
 դեռ կը դառնայ: Կէսօրին հոն է, իրիկուն կ'ըլլայ
 դեռ հոն է. կը դառնայ, կը դառնայ միայն: Անդա-
 դար կը դառնայ, կ'ընթանայ, արդարեւ, բայց չյա-
 ռաջղիմք: Արդ, թող կերպով մը ելլէ այդ յոր-
 ձանքին մէջէն, և ահա պիտի հեռանայ, ուրախու-
 թեամբ պիտի ընթանայ հոսանքն ի վար: Դէպ ի ետ
 և դէպ ի ներս չատ նայիլը աղէկ չէ բարեպաշտու-
 թեան և հոգեւոր յառաջդիմութեան համար: Պէտք

ՍՈՒՐԲ Գիրքը չխոստանար լիովին սորվեցնել ուրիշ ունեւ բան, բայց միայն մարդուն կորստեալ ըլլալը և անոր Աստուծոյ վերադառնալու ճանապարհը: Ասոր ճշմարտութիւնը տրամաբանութեան խնդիր չէ: Գիտակցութեամբ և փորձառութեամբ միայն կրնայ փորձուիլ: Քրիստոնէի մը փորձառութեան ճշմարտութիւնը փորձելու համար Քրիստոնէի կեանք վարել փորձէ: Ծուռկի վրայ եկուր Աստուծոյ առջև: Բոլոր կուռքերդ բեր անոր առջև, կամապաշտութիւնդ, հպարտութիւնդ և ամէն չար ցանկութիւն, և ամէնէն հրաժարէ: Նուիրէ բոլոր անձը, սրտով ու հոգիով անոր կամքին և տես թէ չե՞ս գիտնար վարդապետութիւնը: Այս է Սբ. Գրոց ճշմարտութիւնները գննելու և ուսումնասիրելու միակ կերպը: Եւ անոնք որ այս կերպը փորձեցին մինչև որ իրենց սիրտերը տաքցան Քրիստոսի սիրով՝ երբեք դժուարութիւն չկրեցին յայտնութեան ճշմարտութիւններուն հաւատալու: Մարդիկ կան որոնք յայտնապէս կ'աշխատին Սբ. Գիրքէն զերծ մնալ: Մարդիկ ալ կան որոնք ցաւելով կը վախճան որ հարկ պիտի ըլլայ լքանել զայն: Բայց փճացուցէ՞ր զայն և տեսէ՞ր թէ ելքը ի՞նչ պիտի ըլլայ: Ելքը սա պիտի ըլլայ որ պիտի նմանիք այնպիսիներու որոնք այրած են այն բոլոր կտակները և մուրհակները, որոնցմով մեծ հարստութեան մը պիտի տիրանային, կամ այնպիսի հիւանդներու և վիրաւորներու որոնք դարմանի ամէն աղբիւրներ փճացուցած են: Պէշք

«Եթէ համբերենք, անոր հետ ալ պիտի թագաւորենք» (Բ Տիմ. Բ. 12): Բոլոր միւս կապերը որոնք տիեզերքի հոգին երկրի այս նեղ ոլորտին կապած էին՝ ոչինչ էին բաղդատմամբ չարչարանքի և ինքնազոհութեան այն ոսկեղէն շղթային, որով անմիջապէս մարդկային սիրտը կապուեցաւ անոր հետ որ իրեն պէս վշտաց տեղեակ եղաւ: Յաւը խորագոյն բանն է զոր ունինք մեր ընտելութեան մէջ, և ցաւով միացումը միշտ աւելի դրական և աւելի սուրբ թուած է քան ուրիշ միացումներ: Սբ. Գրք. Զ. Զեքք

ՀԱՍՏԱՐԱԿ բաներն աւելի յարգի են Քրիստոսի քան զարգացման և մշակութեան նրբին և այլամերժիկ արտադրութիւնները: Ամէն մարդու վերաբերող հասարակաց բաներ անոր առջև աւելի կարեւորութիւն ունին քան մասնաւոր դասակարգի մը վերաբերող բաներ: Պէշք

ԿԵԱՆՔԸ Քրիստոսի նուիրելը կեանքի ամէն հաճոյք և գեղեցկութիւններ զոնկ չէ: Առէ՞ր այդ ամէնը զոր ան ձեզի կու տայ, և ուրախութեամբ ու երախտագիտութեամբ գործածե-

ցէ՞ր իբրեւ անոր պարգևները, պայմանով որ թողուք զանոնք երբ ինք այնպէս ուզէ: Ուրախ, զուարթ, այո, երջանիկ եղէ՞ր որչափ կրնաք, մինչ արեւալոյսը կ'ողողէ ձեզ: Բայց երբ շուքերը իյնան, համբերեցէ՞ր և միշտ առատ սիրով լեցուեցէ՞ր անոր հանդէպ: Թող ձեր այդ սէրը ձեր կեանքի մէջ մի գործին մէջ մտնէ: Ամէն գործ կրօնային ըրէ՞ր: Երբ Քրիստոնեաներ սորվին ամէն բան ընել իբրեւ թէ Քրիստոսի համար, այն ժամանակ պիտի կանգնի եկեղեցին և պիտի դայ իր լոյսը: Բայց երբ կրօնք և պաշտօնէութիւն սահմանափակուին բեմի, ազօթաժողովի, ուսումնասնականի և ընտանեկան սեղանի մէջ միայն, խաւար պիտի տիրէ հոգիներու և երկրի վրայ: Պէշք

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

«ԿԱՅ ՄԵ՛Կ ՄԱՐԴ»

ԱՆՏԱՐԱԿՈՅՍ մեծ համաժողով մըն էր անիկա: Կրօնական թերթերը լեցուած էին անով. և մինչև իսկ օրական թերթերը սիւններով զրած էին անոր նկատմամբ, որոնք կը պարունակէին զլիաւոր բանախօսներուն աւելի զարմանալի խօսքերը: Առաջնորդող անձանց լուսանկարները հանուեցան և մամուլին յանձնուեցան, նշանաւոր անունները դրուելով անոնց ներքև:

Բանախօսները ծանր խնդիրներու վրայ ճառած և խոր ծրագիրներ յօրինած էին: Վիճաբանած էին առանին և արտաքին վիճակներու վրայ: Մեծ մարդիկ մասնակցած էին Ամերիկայէ և ծովէն անդին գտնուած երկիրներէ: Վերջապէս աւարտեցաւ համաժողովը և դուրս գացող կառախումբերը լեցուն էին եկեղեցականներով և աշխարհական պատուիրակներով, որոնք խիտ առ խիտ լեցուցած էին նշարան-կառքերը:

Երկու նշանաւոր մարդիկ իրար դտան միեւնոյն կառքին մէջ: Երկուքն ալ յոգնած էին, բայց անոնցմէ ոչ ոք կարող էր քնանալ. ուստի երկարատեւ նստան և խօսակցեցան:

Շատ բան ունէին խօսելու, վասն զի երկուքն ալ ժողովներուն մէջ երեւելիներէն էին: Անոնց անունները երեցած էին յայտագիրներուն մէջ, սկիզբները տիտղոսներով, որոնց կը յաջորդէին զլիապիրներ: Յայտնի էր թէ վիճաբանութիւններուն մէջ գտնուած էին, երբեմն միեւնոյն և երբեմն հակառակ կողմը: Ուրախ էին կարգ մը բաներու համար և կը տրամէին ուրիշ կարգ մը բաներու համար: Այսպէս անոնց միտքերը լեցուած էին: Եւ յետոյ խօսակցութիւնը դարձաւ այն մարդուն վրայ որ ժողովներուն մէջ ամէնէն աւելի ցուցած էր թէ մեծ մէկն էր:

«Կայ մէկ մարդ, որուն վրայով կը մտածեմ երկար ատենէ ի վեր», ըսաւ այս երկու մարդոցմէ մին: «Կը յիշէ՞ք Պրինքըրհոֆը»: «Ես կը յիշեմ այդ անունով մարդ մը որ աստուածաբանութեան դասին մէջ ինծմէ վար կարգը կը գտնուէր: Կարծեմ ներքին առաքելութեան գործին մտաւ: Ես այդ անունով ուրիշ մէկը չեմ գիտեր»:

«Ատիկա է այն մարդը: Մնացած է այդ գործին մէջ: Իրեն հետ ունեցայ խօսակցութիւն մը, որ իմ վրաս այնչափ տպաւորութիւն ըրաւ՝ որչափ քիչ բաներ ըրին համաժողովին մէջ»:

«Կ'ապշեցնէք զիս: Անիկա բարի մէկն էր, որչափ կը յիշեմ, բայց երբեք անոր վրայ մտածած չէի իբրեւ մեծ մարդու մը վրայ»:

«Այո, այնպէս է: Անիկա այս տասնհինգ տարիները, Միչիկընի վերին թերակղզիին մէջ գտնուած այդ պզտիկ նսեմ դաշտին մէջ անցուցած է: Իր եկեղեցին երեսունուերկու անգամ ունի: Իր գաշտը մօտաւորապէս եօթը քառ. մղոն է: Տարեթոշակն է չորս հարիւր տոլար, և ունի պզտիկ ագարակ մը: Իր ժողովրդին համար պզտիկ նպաստ մը խնդրեց իրենց եկեղեցւոյ շէնքին նորոգութեան համար, վասն զի անոնք աղքատ են և սակաւաթիւ: Որովհետեւ զբաղեալ էի, ջանացի ուրիշ ժամանակի թողուլ զայն: Բայց արգելք ելաւ անոր առջև, և ես զանիկա ճաշ ընելու տարի, և ինք պատմեց խնդիրը: Իր այդ թեմին մէջ կը պտըտի ամէն եղանակներու մէջ և կը տանի միութարուութիւն և լոյս այդ ցրուած տուններուն: Իր պզտիկ եկեղեցիէն զատ ունի կէս երկուսանեակ զըպրոցներ, ուր ինք կը քարոզէ: Երկուսանեակ մը երիտասարդներ ու պատանիներ գոլէճ զրկած է, և երկու երիտասարդներ՝ աւետարանի պաշտօնէութեան: Գինեւորներ փակած է և դպրոցներու զարգացում տուած է և բարձրացուցած է այդ կողմերու գաղափարականները: Պարզապէս խմորած է այդ գաւառը, և զանիկա պայծառ կէտ մը ըրած է աշխարհայոցին վրայ: Այնքան հետաքրքրուեցայ լսելով անոր պատմութիւնը որ ուշ մնացի կէս օրէն ետքի նիստին և չկրցի ունկնդրել ուղերձին զոր յոյժ կը փափաքէի լսել, բայց համարեցայ թէ ընդունեցի փոխարէնը: Ամէն վայրկեան սրտիս մէջ կը գտնէի սքանչացումի նոր զգացում մը հանդէպ մարդուն, և յաջողութեան ու մեծութեան նոր չափ մը: Այդ մարդը երբեք բարձրացած չէ պաշտօնէութեան մէջ: Երբեք չուզեր բարձրանալ, վասն զի մեզմէ ամէնէն բարձր է արդէն: Լոկ խօսք չէ, այլ վսեմ ու լուրջ համոզում, երբ կ'ըսեմ թէ բոլոր մարդոց մէջ զորոնք տեսայ

համաժողովին մէջ, Պրինքըրհոֆ իմ մտքիս մէջ կը կանգնի իբրեւ մէկը որ ամէնէն մեծ գործը կը կատարէ»:

ՅՈՂՈՒԱԾԱԳԻՐՆԵՐՈՒ

ԲԱԺԻՆ

ՄԱՐԴ ԵՒ ԲՈՒՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ
Փրոֆ. Յ. Յ. Մանիսաճեան, Մարտի 2

Բերքերուն կորսուելուն զլիաւոր պատճառը մարդոց և կենդանիներու կողմէ տրուած վնասն է: Անտառներուն յուժեղ և կորսուելուն դէմ և նոր անտառներ տնկելու նկատմամբ շատ կերպեր թելադրուած և կանոններ դրուած են, և յուսարի է որ ամէն երկիր վերջապէս տիրանայ գեղեցիկ, ընդարձակ անտառներու: Օրէնքը կրնայ զսպել մարդը, բայց անդին անտառները և արտերը ապաւանող հարկաւոր տեսակ մանր թշնամիներ կան — հիւանդութեան մանրէներ և բուսականները ուտելով կամ վիրաւորելով կորսնցնող որդերու տեսակներ. սառնք ռժպիտի զսպէ: Քանի գեղեցիկ ծաղիկներ և ախորժաճամ պտուղներ որթալուծի նման հիւանդութիւններու ենթակայ կ'ըլլան: Հողագործին սրբան աշխատութիւնները, պարտէզին սրբան ծաղիկները և ծառերը թրթուրներու աւար եղած են: Գիտութիւնը ասոնց ամէնուն դէմ միջոցներ, դարմաններ կը գտնէ: Ծծումբի փոշի ցանկելով կամ ծծումբի ծուխ հաղորդելով՝ որթալուծի նման շատ հիւանդութիւններու առաջքը կ'առնուի: Թրթուր և ուրիշ տեսակ որդեր ևս պղնձի ծծմբատի (կէօզ թաշը) ջրով կը ջնջուին: Բայց որովհետեւ այս պատահարները շատ արագութեամբ կը բազմանան, դժուար կ'ըլլայ մարդու ձեռքով զսպել զանոնք: Պէտք է ուրիշ միջոցներ գտնել, Իրողութիւն մը, որ գիտուններուն ուշադրութիւնը գրաւած է, սա է թէ ընտանի բուսականներու վնասակար որդերը շատ չեն վնասեր միեւնոյն բուսականներուն վայրի տեսակներուն: Ասոր պատճառը քննուելով տեսնուած է որ իւրաքանչիւր որդ ունի բնական թշնամի մը, որ այդ տեսակը հաւասարակշռութեան մէջ կը պահէ: Երբ բոյս մը կամ զանիկա ուտող որդ մը, ճճի մը, ուրիշ տեղ կը փոխադրուի, ուր ճճիին թշնամի չկայ, այդ ճճին արագութեամբ կը բազմանայ: Քալիֆորնիոյ մէջ նարնջենիներ տեսակ մը որդի ենթակայ եղանակ Բոմբիէր սնունդ մասնագէտը Զիւնաստանի մէջ գտաւ ասոր թշնամի մէկ որդը, որուն ձուերը Բալիֆորնիա բերաւ և պատահաբար

պակսեցուց դիւրաւ : Աւստրալիայէ Գալիֆորնիա փոխադրուած լեմոնի ծառի մը հետ ուրիշ տեսակ ձճի մը եկաւ : Ասիկա այնքան շուտ չափացաւ որ լեմոնի բերքին քանակութիւնը մէկ տարուան մէջ երկաթուղւոյ 8,000 կառքէն 600 կառքի իջաւ : Գարձեալ Աւստրալիոյ մէջ գտնուեցաւ այս ձճիին թշնամին, որ երբ բերուեցաւ, պատահարը մեղմացաւ : Ամերիկայի խնձորենիներուն մէջ գոյացած տեսակ մը թրթուր տարին 4 $\frac{1}{2}$ միլիոն Օսմ. ոսկիի արժէքով խնձոր կը կորսնցնէր : Սպանիայէ տեսակ մը մեղու բերուեցաւ : Այս մեղուն իր ձուերը թրթուրներուն մէջ կը դնէ և զանոնք կը ջնջէ . և ուր որ մուտ գտաւ, հաւասարակշռութիւնը սկսաւ հաստատուիլ : Կը հաշուուի թէ մանրէներու և ձճիներու երեսէն Միաց. Նահանգաց մէջ արմտիքի, բամբակի, միրգերու, ատաղձի և ուրիշ բերքերու կրած վնասը տարեկան 180 միլիոն Օսմ. ոսկի կամ ամբողջ բերքին առ հարիւր իբր 11% է : Այս պատճառաւ ամբողջ աշխարհի կրած վնասը հաւանօրէն տարեկան 500 միլիոն Օսմ. ոսկի է : Եթէ միայն վնասի այս պատճառները բարձուին, 50 միլիոն մարդու ուտեստ կը չհասուի :

Գիտութիւնը արդէն ինքնին հաճոյական է և զբօսալի, բայց գիտութեան այժմու բռնած դիրքը զբօսանքէ աւելի բարձր է — օգուտ քաղել : Ահա մենք այս ճամբուն մէջ մտած ենք, և պէտք չէ տարակուսիլ թէ շատ տարի չանցած՝ մարդը աւելի աղէկ սնուցանելու, աւելի աղէկ հագուեցնելու, աւելի աղէկ քնակարաններու տէր ընելու, վերջապէս մարմնաւորապէս աւելի երջանիկ ընելու կերպերը պիտի գտնենք : Երբ այս վիճակը ձեռք բերուի, միտքն ու հոգին ալ պիտի օգտուին, վասն զի մարմնը հոգացող և բարեկարգող գիտութիւնը միտքն ու բարոյականն ալ աւելի ևս կատարեալ ընելու միջոցներ պիտի գտնէ :

Ա. Բ. Բ.

(Թարգման Աւետիսէի)

ԱՄՍՎԵՐՁԻ ՀԱՆԴԵՍ Ե. ԳՈՒԼԵՃԻ

Մեր արտերու հունձքը չի հասունցած՝ դպրոցներու հունձքի օրն հասած է արդէն : Ե. Գուլէճն է որ կը կանխէ միշտ իր ամալերջի հանդէսներովն և ուրիշներ կը հետեւին անոր : Մանկապարտեզէն մինչեւ Գուլէճ, իւրաքանչիւր նախապատրաստական իբր հարկատու բարձրագոյն դպրոցի մը՝ իր նախապատրաստականները կը յանձնէ անոր՝ վկայականով մը :

Յունիսի վերջին չաբաթներուն վկայեալներու թափօրները մէկ նախապատրաստականէն միւս

բարձրագոյն դպրոցը կը փոխադրուին : Ամալերջի երկսեռ ուսանողներու հանդէսներն իրարու կը յաջորդեն, այսօր այս ճիւղինը ու վաղն ալ միւսինը : Այդ օրերու մէջ հանդիսականներու եռուզեռ մը կայ Գուլէճի շուրջ, որպէս թէ անոր տօնական օրերն ըլլային :

Գուլէճի երկսեռ շրջանաւարտներու ամալերջի հանդէսը, ըստ սովորականին Հուլիըր Հոլի մէջ տեղի ունեցաւ : Հանդիսականներն իրենց տեղերը զբաւած էին արդէն երբ երկսեռ ուսուցչաց և հին ու նոր ընթացաւարտներու մեծ թափօրին առ զանցքն սկսաւ Հուլիըր Հոլի կից Աստուածաբանական չէնքէն : Հետաքրքրաշարժ այդ թափօրը հանդիսականներու ծափերու մէջէն անցնելով գրաւեց իրեն յատկացեալ տեղը : Այս ալ այս տարուան նորութիւնն էր :

Հանդէսներու յատուկ սովորական արարողութեամբ սկսուեցաւ հանդէսը : Ինչ որ անցեալ տարի նորութիւն մ'էր՝ կ'երեւի թէ այլեւս սիրելի սովորութիւն մը կը դառնայ : Այս տարի ալ շրջանաւարտներ վերջին ճառ չի կարդացին. անոնք իրենց կողմէն Փրոֆ. Պուճիգանեանն ընտրած էին փոխանորդելու, և նա խիստ լաւ կատարեց իր պաշտօնը : Յարմարութեամբ ընտրած էր իր նիւթը, «Դպրոցն ու կեանքը» և մեծ խնամով պատրաստած էր զայն որպէս թէ իր նիւթին մէկ ուսումնասիրութիւնն ըլլար : Ունկնդիրներ արթուն և հետաքրքիր ուշադրութեամբ ունկնդրեցին անոր, քանզի կեանքի համար խիստ կարեւոր և օգտակար թելադրութիւններ ունէր : Ունկնդիրներ երկար ծափահարութեամբ մը գնահատեցին զայն : Շատ մը ընթերցասէրներու փափաքանաց ու խնդրանքին համաձայն այդ գրութեան իր ամբողջութեամբ այս էջերու մէջ հրատարակուած տեսնելու բաղձանքով և յոյսով հոս անոր ամփոփումն իսկ գրել առանց փորձելու՝ կ'անցնինք նշանակել թէ այս ճառի ընթերցումէն վերջ Ամերիկեան հիւպատոս Գէյթլըն Եունկ հակիրճ բայց խորհրդաւոր խորատական մը խօսելէ վերջ շրջանաւարտ Պարոններու վկայականները բաժնեց և եօթը շրջանաւարտ օրիորդացն ալ իրենց տեսչուհին Միս Տէնիէլը :

Մինչ Գուլէճը 28 ընթացաւարտ դուրս կը յղէ ընկերութեան, անոր նախապատրաստականն ալ 44 ընթացաւարտ կը յանձնէ իր խնամքին ուրոնք պիտի կազմեն յառաջիկայ տարուան Ֆրէշմըն կարգը :

Աստուածաբանական Դպրոցն ալ այս տարի իր երկամեայ շրջանը բոլորած ըլլալով շրջանաւարտներու Բ. կարգ մը կը յղէ եկեղեցիներու թափուր

բեմերը լեցնելու : Երկու տարի առաջ վկայական ընդունող աստուածաբանականներ ութ էին , իսկ այս տարի ինը , որոնք են հետեւեալներն . Պարոնայք Յակոբ Իսրայէլեան , Վէլիր Բէօփրիւցի : Թերեւս Էրզրուտի թեմն ընտրէ իրեն գործի դաշտ : 2. Մարտիրոս Տէր Յովհաննէսեան Վանցի : Արդէն մեկնեցաւ իր ծննդավայրին մէջ գործելու : 3. Յակոբ Տէփօեան Կարմրցի : Գուշուլուի եկեղեցին հրաւիրուեցաւ : 4. Սիրականեան երկու եղբայրներէ Արամ՝ Աղընի , իսկ Արմենակ՝ Կարմրի եկեղեցիներն հրաւիրուած են . երկուքին Արաբկիրցի : 6. Սամուէլ Մանուկեան , Կիւրինցի : Հիւսէյնիկ հրաւիրուեցաւ ողբացեալ Վեր . Անգրէասեանի յաջորդելու : 7. Արմենակ Սարաֆեան Բղի կ'երթայ իբր ուսուցիչ և միանգամայն օգնական տեղւոյն հովիւին : Իսկ Ա. Կոչկարեան Գուշուլուցի և Եղեկէլ Էլմասեան Խարբերդցի՝ կ'սպասեն իրենց կարգին հրաւիրուելու :

Չորս տարուան մէջ 17 Աստուածաբանական շրջանաւարտներ ունեցանք , բայց զրեթէ անոնց կէսը միայն այս դաշտին մէջ կը մնան : Որովհետեւ Աստուածաբանութիւն ուսանելու նոր թեկնածուներ չի կան , ուստի յառաջիկայ տարուէն սկսեալ Աստուածաբանական Դպրոցը փակուած կը մնայ :

(Ծարձակելի)

Խարբերդ

Ա. Ի. Բ. ՍՈՏ

ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ԱՄԱՍԻՈՅ ՄԷՋ

Օգոս. 1 Ամասիացիներու համար անակնկալի օր մ'էր : Տեղւոյս Վսեմ. Կառավարիչ ձէվտէթ պէմ մասնաւոր հրաւիրադրով մը կանչեց բոլոր ժողովուրդներուն պետերը և վերաբերեալները ներկայ ըլլալ Կառավարութեան շէնքին մէջ : Հոն կարդաց մեր Վեհ. Կայսեր մեծ շնորհքը և պերճախօսութեամբ ի վեր հանեց Ն. Կ. Վեհափառութեան դիտաւորութիւնները , այնպէս որ ժողովուրդը գոհունակ սիրտերով «Փատիչահըմ չօգ եաշա»ներու ձայներով բաժնուեցան : Նոյն բոլորէն սկսեալ ուրախութիւն , կասկած , արցունք , ծիծաղ , իրար խառնուեցան : Լուռ անցաւ այդ օրը :

Կիրակի լուրերը շատցան , բայց ինչ ստուգութիւն կայ : Ո՛վ գիտէ : Երկուշաբթի օրաթերթերը հասան քաղաքս : Անակնկալները շատցան , խոշոր դրերով գրուած «Ազատութիւն» , «Արդարութիւն» և «Հաւասարութիւն» , են , են : Սիրտեր ուրախութեամբ լեցուն պայթելու չափ , սակայն բերաններ տակաւին խիստ չափաւորութեան մէջ , են : Որը կը հաւատայ , որը կ'ապշի , որը կը ծիծաղի . իսկ շատեր տակաւին կը լռեն , և ահա մունետիկը

բարձրաձայն յայտարարեց . «Երեք օր ուրախութիւն ըրէք :» Ա՛լ բերաններ բացուեցան «Փառք քեզ Աստուած» և «Փատիչահըմ չօգ եաշա» բայադանչելու մեծ եռանդով :

Նոյն իրիկուն փամը 4ի առեկները երիտասարդներու մեծ խումբ մը գացին Կառավարութեան պաշտօնատունը և մասնաւոր պատուիրակով մը խնդրեցին որ Վսեմ. Կառավարիչը բարեհաճի հոն գալ : Սիրով եկաւ և եղած ուղերձներուն ի պատասխան յորդորեց կրթութիւնը յառաջ տանիլ և երկրին օգտակար անձինք պատրաստել : Նոյն իրիկունը տեղւոյս Հայ Աւետ. Խառն. Ժողովը մասնաւոր նիստ մը ունեցաւ և որոշեց (1) անմիջապէս շնորհակալութեան հեռագիր մը ուղղել ուղղակի Ն. Կ. Վեհափառութեան և ի գործ դրաւ : (2) Որոշեց մասնաւոր խումբ մը կազմել , երթալ Կառավարութեան պաշտօնատունը և հոն թուել մեր Օգոստ. Կայսեր շնորհքները՝ արեւշատութիւն մաղթելով : Սակայն կէտ մը կար մտքերնուս մէջ թէ պէտք է միասին երթալ Լուս. եղբայրներուն հետ : Երկու անձեր զրկուեցան թէ արդեօք տրամադր են միաբանելու , և նոյնը անոնք խորհելով մեզի լուր կը զրկէին : Ուստի որոշուեցաւ Հայ եկեղեցին հաւաքուիլ : Մենք մեր խումբովը գացինք . եկաւ նաև Թուրքերու խումբը : Հոն Աստուծոյ աղօթք մատուցուեցաւ Ն. Կ. Վեհափառութեան արեւշատութեան համար , ուղերձներ եղան բոլոր խումբերուն կողմէ : Յետոյ խումբն բազմութեամբ դրօշակներով և նուագներով պաշտօնատուն դաշինք զարդարուած շուկայի մէջէն : Հոն մեր սիրելի Կառավարիչը ձէվտէթ պէյ դիմաւորել փութաց խումբն բազմութիւնը : Դարձեալ ուղերձներ կարդացուեցան Վսեմ. Կառավարիչը , յիշելով Ն. Կ. Վեհափառութեան այս մեծ շնորհքը և բարի նպատակը , չեղանց թէ հաստատ որոշած է ի գործ դնել շնորհուած ազատութիւնը , արդարութիւնը և հաւասարութիւնը : Խումբն բազմութեան ձայները կը դղրդէին օդն ու շէնքը : Ձէինք գիտե՛ր՝ ի՛նչ խօսէինք , ի՛նչ ընէինք : Յաջորդ օրը քաղաքիս բոլոր արուեստները ներկայացնող խումբեր սկսան կարգ կարգ քալել դրօշներով : Դարձեալ մեր Վսեմ. Կառավարիչը ընդ առաջ եկաւ խումբերուն , Լայն հրապարակ մը առաջնորդեց զանոնք : Հոն դարձեալ աղօթքներ ու մաղթանքներ եղան Ն. Կ. Վեհափառութեան համար : Ամբողջ երեք օր բոլոր ժողովուրդը մեծ խանդավառութեան մէջ էր և մէկուն քվթը չարիւնեցաւ : Մենք հոս բարեբախտ ենք ու նենալով հեռատես , խոհուն և իմաստուն Կառավարիչ մը , Վսեմ. ձէվտէթ պէյը :

Սակայն ի՞նչ պէտք է ըլլալ մեր գործնական կեանքը . 1. Աստուածապաշտութեան մէջ զարգանալ և Քրիստոսի կեանքը ունենալ : 2. Սիրել զմարդիկ առանց խտրութեան : 3. Ազատութիւնը օրինապահութեան մէջ որոնել , հնազանդիլ Աստուծոյ օրէնքին և Տէրութեան օրէնքին , որոնցմով պիտի ըլլանք ազատ ու երջանիկ :

Օգոս. 6, 1908

ՄՈՎՍԵՍ Դ. ՏՈՄՊԻԼԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՍՍ.ՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

Յօդ. 14. Պատրիարքական Դիւանատունը պիտի ունենայ Դիւանապետ մը որ պատասխանատու է դիւանատան բոլոր գործառնութեանց : Քաղաքական ժողովը կ'ընտրէ և Պատրիարքը կ'անուանէ զայն : Դիւանապետը կ'ընէ նաև ընդհանուր ժողովին դիւանագրութիւնը : Դիւանապետը պարտաւորեալ է ամէն տարի թէ՛ Կոստանդնուպոլսոյ մէջ և թէ՛ դուրսերը ծնած , ամուսնացած և վախճանած ազգայնոց տոմարներուն օրինակները բերել տալ , և Պատրիարքարանի Դիւանատան ընդհանուր Ազգահամարին մէջ արձանագրել տալ : Դիւանապետը Հայերէն լեզուի քաջ հմուտ և Տաճկերէնի ու Գաղղիերէնի ալ վարժ անձ մը պիտի ըլլայ :

Յօդ. 15. Դիւանատունը բաւական թուով դիւանադպիրներ պիտի ունենայ : Ասոնք ալ Հայերէն լեզուն քաջ գիտնալու են , և ամէն մէկը իր պաշտօնին կատարեալ հմտութիւն ունենալու է : Ամէն մէկ դիւանադպիր ըստ իր պաշտօնի պատասխանատու է այն ժողովին կամ Խորհրդին՝ որուն կը վերաբերի : Ամէնը մէկէն պատասխանատու են Դիւանապետին :

Յօդ. 16. Ազգահամարի գրասենեակէն տրուած որևէ թուղթ և վկայագիր վաւերացեալ պէտք է ըլլայ Պատրիարքական կնքով և Դիւանապետի ստորագրութեամբ :

Գ. ՊԱՏՐԻԱՐԿ ՍՐԲՈՅ ԵՐՈՒՍԱԴԵՄԻ

Յօդ. 17. Երուսաղէմի Պատրիարքը Ս. Յակոբայ Աթոռին ցկեանս գահակալն է . միանգամայն Հայոց Ազգին սեպնական Երուսաղէմ գտնուած ուխտատեղիներուն տնօրէնն ու Ս. Յակոբայ վանուց Միաբանութեան նախագահն է : Իր պարտաւորութիւնն է Ս. Երուսաղէմի վանուց Կանոնագրին տրամադրութեանց համեմատ վարուիլ և անոր բարեք գործադրութեան հսկել :

Յօդ. 18. Եթէ Ս. Երուսաղէմի Պատրիարքը Սուրբ Երուսաղէմի վանքին Կանոնագրին հակառակ վարուի , ամբաստանութեան տակ կ'ընկնի :

Յօդ. 19. Պատրիարքին վրայ ամբաստանութիւն կրնայ ըլլալ կամ յիշեալ Միաբանութեան կողմէ և կամ Կոստանդնուպոլսոյ Կրօնական և Քաղաքական Ժողովոց կողմէն : Այսպիսի պարագայի մէջ Ազգային Ընդհանուր Ժողով կը գումարուի : Եւ եթէ եղած ամբաստանութիւն քննուելով՝ հիմնաւոր ըլլալը ստուգուի , Ընդհանուր Ժողովը՝ վեցերորդ յօդուածին մէջ Կոստանդնուպոլսոյ Պատրիարքին վերաբերեալ տրամադրութեանց համեմատ՝ ըստ պահանջման իրին , կամ ի կանոնապահութիւն կը հրաւիրէ զՊատրիարքն մասնաւոր բողոքագրով , և կամ կը պարտաւորէ զայն հեռանալ Պատրիարքական աթոռէն , և անոր պաշտօնը կը յանձնէ Տեղապահ մը՝ զոր Ընդհանուր Ժողովը զազանի քուէարկութեամբ կ'ընտրէ Միաբանութեան մէջէն :

Յօդ. 20. Երբ Երուսաղէմի Պատրիարքը վախճանի , Միաբանութիւնը իր մէջէն Տեղապահ մը կ'ընտրէ , և Ազգային Ժողովները կը հաստատեն զայն :

Յօդ. 21. Երուսաղէմի Պատրիարքը Կոստանդնուպոլսոյ Ազգային Ժողովներուն կողմէն կ'ընտրուի , բայց Միաբանութիւնը իրաւունք ունի իր կարծիքը յայտնելու ընտրելեաց արժանաւորութեան աստիճանին վրայ՝ ներկայացման յոյսով : Պատրիարքին վախճանէն անմիջապէս ետքը յիշեալ Տեղապահ Միաբանից Ընդհանուր Ժողով կը գումարէ : Այս ժողովը անուանց ցուցակ մը կը պատրաստէ Կոստանդնուպոլսոյ Պատրիարքի ընտրութեան համար Կոստանդնուպոլսոյ Եկեղեցական համագումար ժողովոյն ըրած կերպիւր . բայց պէտք է որ Միաբանութեան ներկայացուցիչիք այս ցուցակը գոնէ եօթն ընտրելեաց անուն պարունակէ : Այս ցուցակը միաբանութեան կողմէ ստորագրեալ յայտագրով Կոստանդնուպոլսոյ Պատրիարքարան կ'ուղարկուի :

Յօդ. 22. Ս. Երուսաղէմայ Պատրիարք ընտրելու անձը դոնէ երեսունէինգ տարին լրացուցած , և ի ծնէ Օսմանեան Տէրութեան հպատակ , Միաբանութեան եպիսկոպոսներէն կամ վարդապետներէն պէտք է ըլլայ . միանգամայն Միաբանութեան ղառուած մէկը պէտք է ըլլայ : Միաբանութեան ղառուած չեն համարուիր այն անձինքը՝ որ Պատրիարքարանի ժողովոց կողմէ ազգային պաշտօնի մէջ գործածուած են Երուսաղէմի Պատրիարքին հաւանութեամբ :

Յօդ. 23. Կրօնական և Քաղաքական Ժողովները Խառն Ժողով կազմելով , վերոյիշեալ ցուցակին մէջ յիշատակուած անձանց արժանիքը կը քննեն , և երեք ընտրելեաց որոշեալ անունները Ընդհանուր Ժողովոյն կը ներկայացնեն : Միաբանութեան կող-

մէ եկած ցուցակն ալ Ընդհանուր Ժողովոյ սրահին մէջ կախուած կ'ըլլայ : Ընդհանուր Ժողովը ընտրելեաց վրայօք թէ՛ Ազգային երկու Ժողովոց կարծիքը իմանալով, անոնց մէջէն կրօնից, ուսման և բարի վարուց նկատմամբ ամէնէն աւելի արժանաւորութիւն ունեցող անձը կ'ընտրէ՝ գաղտնի քուէարկութեամբ և քուէից բացարձակ առաւելութեամբ : Ընդհանուր Ժողովոյ մէջ՝ Միաբանութեան կողմէ ներկայացուած ցուցակէն դուրս անձի վրայ քուէարկութիւն չկրնար ըլլալ :

Յօդ. 24. Կրօնական ժողովը կը բաղկանայ տասնեւչորս բանիբուն եկեղեցականներէ, որոնք զոնէ երեսուն տարին լրացուցած, և զէթ ինք տարիէ ի վեր ձեռնադրուած պիտի ըլլան :

Յօդ. 25. Եկեղեցական համագումար ժողովը գաղտնի քուէարկութեամբ Ազգային Կրօնական Ժողովոյ անդամներուն թուոյն եռապատիկը կ'ընտրէ, և ընտրելեաց անունները ստորագրեալ յայտագրով Ազգային Ընդհանուր Ժողովոյն կը ներկայացնէ : Ընդհանուր Ժողովն ալ անոնց մէջէն գաղտնի քուէարկութեամբ կ'ընտրէ Կրօն. Ժողովոյ անդամները : Տեղեկագիրը Պատրիարքին կողմէն Բարձրագոյն Դրան կը ներկայացուի, և Կրօնական Ժողովոյ այսպէս ընտրուած անդամները Կայսերական հրամանաւ կը հաստատուին :

Յօդ. 26. Կրօնական Ժողովը երկու տարին անգամ մը ապրիլի վերջը ամբողջ կը լուծուի, և Մայիսի սկիզբը կը նորոգուի : Այս Ժողովոյ անդամները անմիջապէս վերընտրելի չեն. բայց երկու տարի ետքը կրնան նորէն ընտրուիլ :

Յօդ. 27. Երբ Կրօն. Ժողովոյ անդամներէն հրաժարական տուողներու և կամ ուրիշ պատճառաւ պակսողներուն թիւը երեքի հասնի, անոնց տեղ ուրիշներ կ'ընտրուին Ընդհանուր Ժողովով : Բայց մինչև որ այս ընտրութիւնն ըլլայ, Կրօնական Ժողովոյ մէջ բոլոր անդամոց մեծագոյն մասը կը վիստուի :

Յօդ. 28. Կրօնական Ժողովոյ պաշտօնն է Ազգային Կրօնական գործոց ընդհանուր տեսչութիւնը : Իր պարտաւորութիւնքն են Ազգին մէջ Կրօնական զգացումը զարգացնել, Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ դաւանութիւնն ու աւանդութիւններն անխախտ պահել, Եկեղեցեաց և Եկեղեցականաց բարեկարգութեանը հսկել, Եկեղեցականաց ներկայ վիճակը լաւցունելու և ապագայն անդորրելու և ապահովցնելու միջոցները ձեռք բերելու հոգ տանիլ : Ազգային վարժարանաց երբեմն երբեմն այցելութիւն ընելով՝ Քրիստոնէական վարդապետութեան ուսուցման վրայ հսկողութիւն ընել, արժանաւոր և բա-

նիրուն վարդապետներ և քահանաներ հասցնել, և Ազգին մէջ ծագած կրօնական վէճերը քննելով եկեղեցւոյ օրինաց համեմատ լուծել :

(Շարունակել)

ՄԲ. ԳՐՈՑ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Օգոս. 30—Յ Սեպ.

Կէր. Մատ. 2. 19—34. Վստահութիւնն է ամէնէն խրթին բառը որուն նշանակութիւնը չենք հասկնար : Մենք շատերս Աստուծոյ կը վստահինք ի հարկէն ստիպուելով միայն : Երբ ուրիշ ամէն բաներէ յուսահատինք, ա՛յն ատեն Աստուծոյ կը վստահինք : Եթէ երկինքին մէջ ցաւելու բան մը պիտի ունենանք, ա՛յն պիտի ըլլայ սա որ աշխարհի մէջ ըստ բաւականին և ճշմարտապէս չվստահեցանք Աստուծոյ :

Բշ. Մատ. Է. : Տակաւին չկրցինք հասկնալ թէ Աստուած մեզի ո՛րչափ օրհնութիւններ տալ կ'ուզէ, այսինքն թէ ի՛նչ է աղօթքին նշանակութիւնը : Մենք Աստուծոյ ներկայութեան կ'երթանք մուրացկաններու պէս : Եթէ կայ երկրորդ բան մը որ երկինքին մէջ մեզի վիշտի պատճառ պիտի ըլլայ, ա՛յն է որ Աստուծմէ բաւական բան չվստահեցինք :

Գշ. Մատ. Ը. 1—17. Յիսուս կրնար թէ՛ սորվեցնել թէ՛ կատարել իր սորվեցուցածը : Եւ իր կատարելը սորվեցուցածներուն իմաստը և կարեւորութիւնը կ'աւելցնէր : Եթէ թողունք որ Յիսուս գործէ մեր մէջ, անոր խօսքերը մեզի աւելի գեղեցիկ պիտի երևնան :

Դշ. Մատ. Ը. 18—30 : Քրիստոս, որ մեզ հարստացնելու համար ինք աղքատ եղաւ, մեզի համար զարմանալի գործեր կատարելով կը ցուցնէ իր զօրութիւնը և հարստութիւնը :

Եշ. Մատ. Թ. 1—17. Յիսուս մեր կեանքին բոլոր վիճակներուն հաղորդ ըլլալով մեզքէն նեղուած մեր սիրտերուն սիրտինք և մեր մարմիններուն բժշկութիւն կը պարգևէ : Մեր գործատեղիները գալով կը հրաւիրէ մեզ : Անոր զօրութիւնը բաւական է մեր բոլոր կարօտութիւններուն :

Ուր. Մատ. Թ. 18—38 : Յիսուս Աստուծոյ սիրտն է : Անոր դիմող ոչ ոք երբեք պարապ ետ զարձած է :

Շք. Մատ. Ժ. 1—23 : Յիսուս մեզ ալ կը զրկէ իրեն համար գործելու : Արդ, մենք ալ անոր գործին համար անոր զօրութիւնովը և անոր հոգովը երթալու ենք :

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԱԶԴ

Թերթիս խմբագրական պաշտօնէութեան վեր. Զ. Գ. Գրիգորեանի կամաւոր հրաժարմամբ, որ այս շաբթու տեղի ունեցաւ, Աւետիքեան կարող եւ աշխատասէր խմբագիր մը կը կորսնցնէ: Խմբագրութիւնս յաջողութիւն կը մաղթէ անոր՝ ինչ բանի ալ ձեռնարկէ, և այս ասիկով կը խնդրէ որ Թուրքերէն և Հայերէն ամէն թղթակցութիւն և յօդուած թերթիս ծածկոցին երկրորդ երեսին վրայ ցուցուած հասցէին ուղղուին:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԵՐՔԻՆ

Մայրաքաղաք. Անցեալ ուրբաթ Մեծ Եպարքոսը Սելամըքի արարողութեան հաջորդ փոխադարձ այցելութեան գնաց բոլոր ղեկավարները: — Դեռ չհաստատուեցաւ այն զրոյցը թէ՛ վեհ. Սուլթանը 4 միլիոն Օսմ. ոսկի պիտի նուիրէ Երևանական գանձուն: Նոյն իսկ կը հաւաստուի թէ Կայսեր անձնական դրամը մէկ միլիոն ոսկի չհասնիր: Նաեւ կը հերքուի քանի մը թերթերու սա լուրը թէ Կայսրը Պէյլէրպէյի կամ Տոլմապաղէի պալատը պիտի փոխադրուի: — Նախարարներու խորհուրդը անցեալ հինգշաբթի արտասովոր նստի մը մէջ որոշեց Սահմանադրութեան ի յիշատակ չքաղարմներ պատրաստել տալ Պոլսոյ և գաւառներու մէջ վաճառման համար, Երեսփ. Ժողովի յատուկ ղեկեցիկ չէնքի մը շինութեան հրահանգները տալ ձեռնհաս պաշտօնատան, Երեսփ. Ժողովի և Ծիրակոյտի արդի չէնքերը փութով նորոգել և ձիւղաօղուի զինուորական սպանազինութիւններու վերատեսչութեան պաշտօնատունը հաշուակալութեան գիւմնի յատկացնել: Դարձեալ, որոշեց այսուհետեւ շաբաթը երեք անգամ նիստ գումարել, այն է՝ շաբաթ, երկուշաբթի և հորեքշաբթի օրերը: — Նոյն օր մայրաքաղաքս ժամանեց Սըվազի համարը կուսակալ Րէշիտ Աքիֆ փաշա, որ Ներքին գործերու նախարար անուանուած է: Նախարարը իր վատառողջութեան համար խնդրեց որ իր հրաժարականը ընդունուի: Բայց Քեամիլ փաշայի պնդման վրայ ընդունեցաւ իր պաշտօնը, պայմանով որ քիչ մը ժամանակ հանգիստ ընէ: Առ այժմ նախարարութեան գործերը պիտի վարէ Կրթական նախարար Հազըր պէյ: — Կայս. պալատան առաջին քարտուղար անուանուեցաւ Պրուսայի կուսակալ Թէվֆիկ փաշա, իսկ Կայսեր առաջին սենեկապետ

երկրորդ սենեկապետ Նուրի փաշա, որու յաջորդեց սենեկապետ Էմին պէյ: — Պալատական թիկնապահներու թիւը 390էն 30ի պիտի իջեցուի: — Փարիզի Օսմ. ղեսպան անուանուեցաւ Արտաքին գործերու նախարարութեան խորհրդական Նաոււ փաշա, Ոստիկանութեան նախարար՝ Թահանօթարանի Ժողովի անդամներէն Սամի փաշա, Զէթինէի ղեսպան՝ Պազը պէյ, Սք. Փեթրքալուրկի ղեսպան՝ Էվգաֆի նախարար Թիւրխան փաշա: Պէնի Օսմ. ղեսպանութիւնը ջնջուեցաւ: Բ. զօրաբանակի հրամանատար Միւշիւր Ալի Րիզա փաշա Պատերազմական նախարար անուանուեցաւ: — Նախկին Սպարապետ Րիզա փաշա 200,000 ոսկիի հասնող իր ամբողջ հարստութիւնը, դրամ և կալուած, Պէյթ իւլ Մալիյանձնելով արտօնուեցաւ իր տունը վերադառնալ: Թուրք թերթեր կը հրաւիրեն անոր բանտարկեալ ընկերները սոյն օրինակին հետեւիլ: — Թահանօթարանի նախկին վերատեսչ Զէքի փաշայի կողմէ աժան գնուած մահլիւ կալուածները Երևանական գանձուն փոխանցուեցան: — Կայս. Անձնական Գանձուն և անոր մասնաճիւղերուն պաշտօնէութեան ամսաթուղակներէն տարեկան 237,000 ոսկիի խնամարողութիւն մը եղած է: — Ոստիկանութեան համար նոր համազգեստ մը պատրաստուեցաւ Ֆրանսականին նման: — Երեսփ. Ժողովի չէնքին նորոգման ձեռնարկուեցաւ: — Օսմ. Միութեան և յառաջդիմութեան Ընկ. կը ծանուցանէ թէ այսուհետեւ իր կողմէ ոեւէ գործով Կառավարութեան ղեմոյնք յանձնարարագիր մը պիտի ունենան իրենց պաշտօնը հաստատող: — Ամբողջ մայրաքաղաքը սուգ պահեց Րէճէպ փաշայի յուղարկուութեան օրը: Դրամատուններ, վաճառատուններ և օտար շատ հաստատութիւններ փակուեցան քանի մը ժամ: Պատերազմական պաշտօնատունը, Օսմ. պահականաւորը և պաշտօնատունները և այլ հաստատութիւններ դրօշ պարզեցին կիսաձողի վրայ, և իսլամ յուղարկաւորներէ շատեր սև փողկապ կը կրէին: Ծաղկեպտակ ալ կար և ներկայ էին ղեսպաններ, և ղեսպանական և Պատրիարքական ներկայացուցիչներ և Զինուորական, Բժշկական, Իրաւագիտական և այլ կարեւոր վարժարաններու աշակերտներ: — Ոստիկանութեան նախարարութիւնը ղեկոյց օրէնքին արամադրութիւնները խստիւ գործադրել այնպիսիներու դէմ որոնք յարգելի անձնաւորութիւններու նախատինք կ'ընեն: Դարձեալ, ղեկոյց թէ երբ գործաւորներ գործադուլ ընեն, ոստիկանութեան պաշտօնականներ պիտի երթան և յորդորներ ուղղին անոնց, իսկ երբ գործաւորները չանսան և յարձակոււմ ընեն, պիտի ձերբակալեն զանոնք:

— Այս չարթու մայրաքաղաքս ժամանեցին Եգիպտոսի խալիվը, Ֆրանսական զեսպան Մ. Քոնսթան, Ռուս զեսպան Մ. Զինովիեվ, Ղազի Ահմէտ Մուխթար փաշա, Պարսից Շահին հօրեղբայրը, Տրապիզոնի կուսակալ Ֆէրիտ փաշա, Քէօսթէնձէէ 150ի չափ Իսլամ ազատասէրներ և Եգիպտոսէ 800ի չափ թուրք և Հայ փախստականներ, մեծ մասը թշուառ վիճակի մէջ։ Ասոնց ուտելիքը և նաւորչէքը Վսեմ Նուպար փաշա հայթայթած էր։

Նահանգներ. Բուսթիլի նահանգներու ընդհ. քննիչը հեռագրեց թէ մինչև Յուլիսի վերջը 1,367 աւազակ զէնընկէց եղած և հնազանդութիւն յայտնած են։ Ասոնց 788ը Պուլկար են, 494ը Յոյն, 78ը Սերպ և 7ը Բուսթիլ։ — Գ. զօրաբանակի հրամանատար Իպրահիմ փաշա հրաժարեցաւ և անոր յաջորդեց Գոսովայի հրամանատար Մահմուտ Շէվքէթ փաշա։ Այս վերջինն ալ կը յաջորդէ Հատի պէյ։ — Դ. զօրաբանակի հրամանատար Միւշիբ Զէքի փաշա Պոլիս կանչուեցաւ։ Անոր պիտի փոխանորդէ Դրդ զօրաբանակի հրամանատար Ահմէտ փաշա։ Էրզրուսի կուսակալը Օգոս. 5/18 թուականով կը հեռագրէ թէ Երզնկայի մէջ Դ. զօրաբանակը նոյն օր ինքնաբերաբար հանդիսապէս երդուած է թագաւորին հաւատարիմ մնալ ցորչափ ժամանակ յորդուի Սահմանադրութիւնը։ — Պուլկարիոյ քոմիսէր Քեամիլ փաշա պաշտօնանկ եղաւ։ — Կրեաէի Եւրոպական զինուորները հեռագրեցին կը մեկնին։ — Օխրիտայի կողմերը ասպատակող Պուլկար հրոսակները քաղաք մտան և մեծ պատիւներով ընդունուեցան իշխանութիւններէն և թուրք ու Պուլկար ժողովուրդներէն։ — Բիւլայի և Քէօսթէնիլի կողմը սահմանադիր թուրք և Պուլկար սպաները սիրալիր տեսակցութիւններ փոխանակած են և փոխադարձաբար հացկերոյթներ տուած։ — Տէրսիմի Քուրդերէն, որոնք ժամանակէ մը ի վեր վշտաներ կը հասցնէին Ակնայ, Արարկիլի, Քէմախի և Չաչկաձաղի գաւառակներուն, 12 ցեղ անձնատուր եղած են և մնացածներն ալ յոյս կայ թէ ի մօտոյ անձնատուր պիտի ըլլան։ — Պէյրութի նախորդ կուսակալ Մէհմէտ Ալի Անգլիական հիւպատոսարանը փախած է, բայց հոն օգնութիւն չգտնելով խոյս տուած է և կը փնտռուի։ — Եոզղատէ կը գրուի Յուլ. 25 թուականով թէ Սահմանադրութեան և Ազատութեան համար զեռ ուէ յայտարարութիւն կամ հանդէս չէ եղած։ — Գոնեայէ կը գրուի Յուլ. 31 թուականով թէ Ատանայի տխրահոյակ կուսակալ Պահրի փաշա նախորդ օրը հոն հասաւ չողեկաւորով և ժողովրդին «Եուհա» աղաղակներուն մէջտեղ զօրանոց տար-

ուեցաւ։ հոն փակուելու համար։ Աքեայի հրամանատարն ալ Ատանայէ կ'իմանայ թէ Պահրի փաշա փախչելու միջոցին ձերբակալուած է Բիւզանդի տնուն տեղ մը։ — Ալպանիոյ Իսլամ զպրոցներուն մէջ վերսկսաւ Ալպաներէնի ուսումը, որ ցարդ արգելուած էր։ — Սահրէկի շուկային մէջ 400 խանութ և 3 տուն այրած են ամբողջովին, քանի մը տուն ալ մասամբ։ Վնասը կը հաշուուի 50-60 հազար ոսկի։

Պահա. Ահա Մակեդոնիոյ զինուորական պետերուն, Նիազի պէյի և Էնվէր պէյի, սպանական այն վերջնադիրը, որու ի տես Յուլ. 11/24ի զիշերը Վեհ. Կայսրը բարեհաճեցաւ Սահմանադրութիւնը վերահաստատել, կ'ըսէ Թաշլի Սէլանիկի թղթակիցը. «Քսանըչորս ժամ, և Բ ու Գ զօրաբանակները կը քալեն դէպ ի Պոլիս»։ Եւ Չաթալճայի զօրքը, մայրաքաղաքին ամէնէն մօտ ըլլալով, կազմ և պատրաստ էր դէպ ի Պոլիս քալել, եթէ Կայս. պալատան խորհուրդը հակառակ որոշման մը յանդէս։ Հետեւապէս թուրքիոյ ազատութեան անմիջական հեղինակը Մակեդոնիոյ և Թրակիոյ բանակն է (Թաշլ)։ — Ձեռնհաս իշխանութիւնը Պարսիկ զեսպանատան զեկոյց թէ, եթէ Դաւթի մէջ հոգ չտարուի Օսմ. հիւպատոսարանի և Օսմ. հպատակներու իրաւունքներուն պահպանման, Կայս. կառավարութեան կողմէ զինուոր պիտի ղրկուի հոն։ — Երիտասարդ թուրքերը մեծ գործունէութիւն ցոյց կու տան Պարսկաստանի մէջ։ Իրենց նպատակն է Սահմանադրութիւն հաստատել ամէն Իսլամ երկրի մէջ։ — Թաշլ կ'իմանայ թէ Հիճազի նախորդ կուսակալ Ահմէտ Բադի փաշա չուզեր նահանգին մէջ ծանուցանել Սահմանադրութեան վերահաստատումը և արձակել քաղաքական յանցաւորները։ — Սէլանիկէ կը տեղեկագրուի թէ Պուլկար հրոսակներ խոստացած են նորոգել Սահմանադրութեան հրատարակումէն մէկ երկու օր առաջ Ենիճէի մէջ իրենց ձեռքով այրուած Յոյն եկեղեցի մը։ — Անգղիոյ Արտաքին գործերու նախարարը Լոնտոնի Օսմ. դեսպանին ըսած է թէ Անգղիա յետաձգած է Բուսթիլի համար չըջուն զօրախումբերու կազմութեան առաջարկը, և թէ Անգղիա մեծ գոհունակութիւն զգացած է Սահմանադրութեան վերահաստատման համար։ — Նալ Ֆրայէ Փրէսէի գրուած է թէ Վեհ. Սուլթանը ինսպրովութեան համար արձակած է պալատական նուագածուներու և օփերայի խումբերը, իբր 400 հոգի, որոնց մէջ կան բազմաթիւ Իտալացի և վեց Գերմանացի։ — Զէքի փաշա, որ 5,000 ոսկի և կարգ մը կալուածներ

թողած է Ազգին, արձակուեցաւ բանտէն : — Ու աշխկիթընի Օսմ. դեսպանութիւնը առաջին կարգի դեսպանութեան վերածուեցաւ և Պոլսքրէշի դեսպան Քեազիմ պէյ դեսպան անուանուեցաւ : — Նիւ Եորքի Թուրքիայցիները, լսելով թէ փախստական Իզզէթ ծպտեալ Ամերիկա պիտի ժամանէ, որոշած են ձերբակալել զայն : Օսմ. հիւպատոսը անոր արտաքսումը պիտի պահանջէ Ամերիկեան կառավարութենէն, ըստ որում բազմակիներու մուտքը արգելուած է Ամերիկեան օրէնքով : Զրոյց կայ թէ Իզզէթ ձերբակալուած է արդէն և մայրաքաղաք կը բերուի, բայց պաշտօնապէս չհաստատուեցաւ այս :

Ա. Է. Գ. Վսեմ. Ազգապետ էֆ. երկուշաբթի ներկայ եղաւ հանգուցեալ Պատերազմական նախարար Բէճէպ փաշայի յուղարկաւորութեան հանդէսին : Եւ նախարարներուն ցաւակցութիւն յայտնեց ազգին կողմէ : — Զորեքշաբթի Վարչական ժողովը նիստ ունեցաւ Ազգապետարանի մէջ և Փրոֆ. Յ. էֆ. Զէճիզեանի առաջարկով որոշեց խնդրել Վսեմ. Ազգապետ էֆ. -է որ յետագէ իր հրաժարականը և անմիջական ջանքեր ի գործ դրուին, որպէս զի կարելի եղածին չափ չուտ պարզ սահմանադրութիւն մը պատրաստուի և Բ. Դրան մատուցուի վաւերացման համար, և յառաջիկային ընտրութիւնները օրէնքի մը վրայ հիմնուին ու վարչութիւնը սահմանադրական կանոնադրութեամբ մը ապահովուի : — Տր. Սիւնի էֆ. իր աքսորավայրէն մայրաքաղաքս ժամանեց : — Խորեքշաբթի միսինար Տր. Հ. Մ. Պարնըմ, որ 1858 Մայիս 20ին Կ. պոլիս եկաւ իբրեւ Ամերիկեան միսինար, իր յորեղեանին առիթով ընդարձակ և շահեկան ուսումնասիրութիւն մը պատրաստած է սա խորագրով. «Յիսուս Տարի ի Տաճկաստան» Այս երկը պիտի տպուի Սեպտիմբերի չորրորդին : Նոյն կայանին մէջ աշխատող Տր. Աթգինսըն, որ անցեալ շաբթու մայրաքաղաքէս Ամերիկա ուղևորեցաւ, իր գարնանային մէկ ճամբորդութեան մէջ Բերի գաւառը այցելած և 684 հիւանդ նայած է և անոնց 525ին վրայ գործողութիւններ կատարած : — Էնկիւրիի ազգապետական փոխանորդ Տր. Տիգրան էֆ. Թապիպեան մայրաքաղաքս ժամանեց, ուր պիտի հաստատուի և իր արուեստը ի գործ դնէ : — Ասորոց մէջ աշխատող Մր. Սթէրիթ, որ վերջերս ամուսնացաւ Վանայ մանկապարտիզպանուհի Միս Նորթհընի հետ, մայրաքաղաքս եկաւ ընտանիքով Ամերիկա երթալու համար, ուր տարի մը կենալէ ետեւ պիտի վերադառնայ և Պարսկաստանի մէջ աշխատի : — Մարաշի երէցներէն Վեր. Կ. Յ.

Յարութիւնեան, որ այժմ Օքսֆորտի Համալսարանին մէջ կ'ուսանի, կը գրէ թէ առաջադրած է յառաջիկայ Յուլիսին հայրենիք վերադառնալ : — Զէրբանի նորակառոյց եկեղեցիին համար Մր. Պոլտուին և տիկինը տուած են 216 դահ., Վեր. Գ. Պաղտասարեան և տիկինը 108, Միս Փաուլըս 108, Տր. Կրին Յ4, Ատաբաղարի եկեղեցին 108 և Զէրբանի ժողովուրդը 5,400 : Համագումար 5,994 դահ. : Սրտագին շնորհակալութիւն կը յայտնուի յարգելի այս նուիրատուներուն և անձկութեամբ կ'սպասուի զեռ ուրիշ բարեսէրներու նպաստներուն : — Յուլիս 16ին տեղի ունեցած է Ամասիոյ մանկապարտէզի և աղջկանց վարժարանին միացեալ հանդէսը նախագահութեամբ Վեր. Մովսէս Տոմպալեանի : — Շատ յապաղած նամակէ մը կ'իմանանք թէ Կէմէրէկի ժողովրդ. վարժարանը, որ քանի մը տարիէ ի վեր կանոնաւորապէս ընթացաւարտ կարգ կ'ունենայ, այս տարի 7 շրջանաւարտ տուած է : Յունիս 17ին իր մահկանացուն կնքած է հոն Օր. Մէրի Տօնիկեան 14 տարեկան : Յուղարկաւորութիւնը կատարուած է դերդաստանին բարեկամ և համակիր բազմաթիւ երեւելի անձերու ներկայութեամբ :

Հայ Ժող. Տեղապահ Հայրը իր հետ ունենալով Հայ երեւելիներ՝ Մեծ Եպարքոսին և նախարարներուն այցելութիւն տուաւ : Այս առիթով Մեծ Եպարքոսին ուշադրութիւնը հրաւիրեց գաւառի բանտարկեալներուն դեռ արձակուած չըլլալուն և մասնաւորապէս Վանայ կուսակալին կեղեքումներուն վրայ : Անմիջապէս հեռագիր ուղղուեցաւ գաւառները, որպէս զի արձակուին բանտարկեալները : — Վսեմ. Գաբրիէլ էֆ. Նորատունկեան իր զբաղմանց ծանրութեան պատճառով հրաժարեցաւ Վարչ. ժողովոյ ատենապետի պաշտօնէն : — Խառն ժողովը, նկատելով որ Կաթող. ընտրութեան հրաւիրագրերը տակաւին չեն հասած, որոշեց հեռագրով հարցնել Կաթող. Տեղապահին և զիմել Ռուսական դեսպանին և, եթէ պատասխան չստացուի, Թուրքիոյ Արտաքին գործերու նախարարութեան միջոցով զիմում ընել Սր. Փեթրոսպուրկի Արտաքին գործերու նախարարութեան, որպէս զի օր առաջ հասցուին այդ հրաւերները : — Տ. Գնէլ Մ. Վրդ. և Գէորգ էֆ. Թորգոմեան Տեղապահ Հօր կողմէ Սպարապետութեան պաշտօնատունը երթալով Պատերազմական նախարար Բէճէպ փաշայի մահուան համար խորին ցաւակցութիւն յայտնեցին և յուղարկաւորութեան ներկայ եղան : — Երուսաղէմի Պատրիարքը հեռագրեց թէ Իզմիրիկան Սրբազանը երկուշաբթի ճամբայ ելած է դէպի Պոլիս : Պատրաս-

տուրիւններ կը տեսնուին մասնաւոր չողենաւով մինչև Իզմիր ընդ առաջ երթալու համար Սրբազանին: — Պատրիարքարանը ծանոց թէ բանտերէ և աքսորէ վերադարձողներէն Պոլսեցիները իրենց թաղին Թաղ. Խորհուրդին, իսկ գաւառացիները իրենց հայրենակիցներուն կողմէ վկայագիր ունենալու են ի ձեռին, և թէ Թաղ. Խորհուրդներ բոլոր դիմողները ղրկելու չեն Պատրիարքարան: — Նպաստից յանձնախումբը, որ տարիներէ ի վեր դադրած էր, վերակազմուեցաւ Խառն Ժողովոյ որոշմամբ: Այս յանձնախումբը պիտի ջանայ օգնել Գաւառ. Որբանոցներու, դպրոցներու և արկածեալներու: — Օրմանեան Սրբազան, իր քով գտնուած 1,527 ոսկիի և 79 $\frac{3}{4}$ դահ. չէք մը Տեղապահ Հօրանուան փոխանցեց և Պատրիարքարան ղրկեց: — Անցեալ չաբթու Հ. Յ. Դաշնակցութեան Կ. պոլսոյ պատասխանատու մարմինն կողմէ պատուիրակներ գացին Բ. Դուռը և պահանջեցին որ գաւառներու Հայ բանտարկեալները ազատ արձակուին: Նախարարութեան կողմէ յայտարարուեցաւ թէ արդէն ասոր համար ստիպողական հեռագիրներ ուղղուած են կուսակալութիւններուն: Յիշեալ պատասխանատու մարմինը մայրաքաղաքի Ազգ. օրթերթերու խմբագիրները հրաւիրեց խօսակցելու համար Հայ մամուլի հետեւելիք ուղղութեան վրայ, և այս առիթով հայկերոյթ մը տուաւ անոնց: — Մայրաքաղաքի ուսուցիչները հաւաքուած մը ունեցան «Ուսուցչական Միութիւն» մը կազմելու համար: Դիւան մը ընտրեցին, որ պէտք եղած ծրագիրը պիտի պատրաստէ և ներկայացնէ ժողովին: «Ուսուց. Միութիւն» պիտի ունենայ իրեն յատուկ չաբթաթերթ մը և նպատակ պիտի ունենայ բարձրացնել Հայ ուսուցչութեան մակարդակը: — Հեռագրի մը համաձայն Վանայ բանտարկեալները ազատուած են անոնցմէ զատ, որոնք մատնիչներ սպաննած ըլլալու ամբաստանութեամբ բանտարկուած են: Երզնկայի և Կեսարիոյ բանտարկեալները և Սինուպի Հայ աքսորեալները ևս ազատ արձակուած են: — Գրագէտ բժիշկ Տր. Ն. էֆ. Տաղաւարեան և գրագէտ ուսուցիչ Մելքոն էֆ. Կիւրճեան (Հրանտ) մայրաքաղաքս ժամանեցին: — Գատըքէօյի դարգացած Թուրք տիկիններ, առաջնորդութեամբ Տր. Րիֆաթ փաշայի տիկնոջ, ձեռնարկած են նուէրներ հաւաքել Հայ և Թուրք բանտարկեալներու համար: Այս հայրենասէր տիկինները Վեհ. Կայսեր ներկայացան, որ 500 ոսկի նուիրեց: Մինչև հիմա զանազան տեղերէ 200 ոսկի հանգանակուած է: — Բերայի Պարտուց բարձման յանձնաժողովը 264 ոսկի ղրկած է Պատրիարքարան ի նպաստ բանտէ արձակուածներու, որոնց համար ցարդ հանգանակուած դուրմարն է 32,438 դահ.: — Փարիզաբնակ Տիգրան

Խան Քէլէկեան իր եղբայր Յովհաննէս էֆ. ամուսնութեան առիթով 1,000 ֆրանք նուիրած է Ազգ. Հիւանդանոցին: — Հայ բանտարկեալներուն նպաստելու համար Իզմիրի մէջ 3,248 դահ. հանգանակուած է Արտաշէս էֆ. Գարալէլէկեանի նախաձեռնութեամբ: — Յակոբ էֆ. Տ. Յակոբեան, որ ուրիշ նշանաւոր անձերու հետ գացած էին զիմաւորել զՅուսատ փաշա Իզմիրի առջև, սրտառուչ ուղերձ մը արտասանած է, երախտապարտութեան զգացում յայտնելով Ն. Վսեմութեան, որ կոտորածին հրամանը չգործադրելով հաղարաւոր Հայերու կեանքերը փրկեց: Յուսատ փաշա զգածուած պատասխանելու միջոցին ըսած է թէ մէկ ձեռքը Գուրանի ու միւսը սուրի վրայ դնելով երգում կ'ընէ միշտ նոյն ուղղութեան հետեւի:

ԱՐՏԱՔԻՆ

Հեռագիրներու միջոցով. Ամերիկեան զբահաւորներու տորմիզը Ծով. Սփէրիի հրամանատարութեամբ Օքլէնտ (Նոր Զեւանտա) ժամանեց Օգոս. 9ին և անօրինակ ընդունելութիւն մը գտնելով Բրիտանական այդ գաղթականի բնակչութենէն: Աւստրալիա մեկնեցաւ Օգոս. 15ին: — Պելկրատէ կը հեռագրուի Օգոս. 9 թուականով թէ Սերպաւաղակախումբերու 14 պետեր և 74 Սերպաքու միթէճիյներ, զէն ի ձեռին և արշաւանքի ամբողջ կազմածով երէկ Իւսկիւլ գացին անձնատուր ըլլալ Օսմ. Սահմանադրութեան հռչակման առիթով: Կայարանին մէջ 8,000 հոգի հաւաքուեցան անոնց ողջերթ մաղթելու համար և հայրենասիրական երգեր երգուեցան: Կառախմբին Թուրք ուղեւորները «Կեցցէ Թուրքիա» ազգականերով ողջունուեցան բոլոր կայարաններուն մէջ մինչև Իւսկիւլ, ուր Սերպերը զինուորական պատիւներով ընդունուեցան: — Էտուրտ թագաւորը Օգոս. 12ին Յրանց Եոզէֆ Կայսեր հետ տեսակցեցաւ Իշլի մէջ, Կըսուրի թէ այս տեսակցութիւնը կարեւոր ազդեցութիւն ունի Թուրքիոյ նոր զէպքերուն վրայ, որոնց համակարալից ուշադրութեամբ կը հետևին Մեծ Բրիտանիա և Աւստրիա միանգամայն: Յոյս կայ թէ այս տէրութիւնները վերջնական հասկցողութեան մը պիտի դան Նոր Թուրքիոյ հանդէպ իրենց յարաբերութիւններուն նկատմամբ: — Յրանալի Նախագահին զուտորը Օգոս. 10ին Փարիզի մէջ ամուսնացաւ Նախագահին ընդհանուր քարտուղար Մ. Ժան Լանի հետ: — Օգոս. 14ին իր յաւիտենական հանգիստը մտաւ Մր. Այրա Տ. Սահբի, աւետարանիչ Մր. Մուսիի բարեկամ ու ընկերակից աշխարհածանօթ երգիչը, որ շատ երգեր ու երգի եղանակներ յօրինած է: Գրեթէ 68 տարեկան էր և իր կեանքին վերջին օրերուն մէջ կուրացաւ:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՏԱԿՈՐ ՊՅՈՒՆՆԵՐ

Ֆինանսըլար եղուշու Ամերիկան Խան

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՊԱՐՏԻՉԱԿ

Վարժարանիս յառաջիկայ տարեշրջանը կ'սկսի Սեպ. 7ին (Ն. Տ.): Ամերիկացի ուսուցիչներուն վրայ պիտի աւելնայ ուրիշ մ'ալ, որուն Տիկինն ևս Տիկ. Չէյմպերսի հետ մայրական հոգածութիւն պիտի ունենայ աշակերտաց վրայ:

Տր. Րոպէրթ Չէյմպերս որ Գերմանիոյ մէջ մասնաւոր գովեստով արժանացաւ Վարդապետ Փիլիսոփայութեան տիտղոսին, իր հօրը պիտի աջակցի իբր Փոխ-Տնօրէն: Վարժարանս ունի իր մասնաւոր բժիշկը, որ մօտէն կը հսկէ սղայոց առողջական վիճակին վրայ: Յրանսերէնն պարտաւորիչ ընել որոշուած է: Վարժարանիս ընթացքը 7 տարի է: Աշակերտ մը առնուազն 11 տարու ըլլալու է, Ա. Նախապատրաստական կարգը մտնելու համար և գոհացուցիչ քննութիւն մը անցընելու է Հայերէն պարզ և վարժ ընթերցանութեան և ուղղագրութեան և թուաբանութեան չորս գործողութիւններու մէջ:

Գիշերօթիկներու համար տարեթոշակն է 16 Օսմ. ոսկի, կէսը մուսքի ատեն և կէսը Ծնունդին վճարելի անհրաժեշտ, հակառակ պարագային՝ աշակերտը կը զրկուի դասերէն և վարժարանին մէջ չի պահուիր: Գործիական երաժշտութեան դաս առնողներ տարեկան 1½ ոսկի վճարելու են, նաև իւրաքանչիւր աշակերտ վարժարան դացած օրը, Գանձապետին յանձնելու է 1 Օսմ. ոսկի գիրքի և այլ դպրոցական պիտոյից համար, աւելցածն աշակերտին կը վերադարձուի տարւոյն վախճանին:

Ջանքեր կ'ըլլան հաստատութեանս կցել Արհեստանոց մը և իբր սկզբնաւորութիւն ատաղձագործութեան ճիւղ մը հաստատուած է. ով որ ուզէ իր ժամանակին մէջ մտնող տալ, այս արհեստը սորվելու, ամսական մէկ մէճիտի յաւելուածական վճարում մը պիտի ընէ:

Յարակից Boys' Homeի մէջ սահմանափակ թուով աշակերտներ կ'ընդունուին, տարեկան 12 Օսմ. ոսկիով և հոս իրենց ընթացքն աւարտողներ, կը մտնեն վարժարանիս կրօտերագոյն կարգը: Ծնողներն՝ նամակատան միջոցաւ, իրենց զաւակացի դրամ կամ ծրար զրկել եթէ ուզեն, պէտք է զրկեն Իզմիտ, Կարսպետ էֆ. Գոնտայեանի հասցէին:

Աւելի տեղեկութիւններու համար զիմել Մր. Ո. Ո. Բիթի կամ վարժարանիս գործակաւար Գրիգոր էֆ. Շահպաղեանի, Կ. պոլիս Պայպլ Հառու, կամ Տնօրէնութեան, ի Պարտիզակ: Անոնք որ երկաթուղիի կէս գնով կ'ուզեն երթալ, իրենց առնանքն արձանագրել տալու են Գ. էֆ. Շահպաղեանի մինչև Սեպ. 2 (Ն. Տ.), բաց ի ուրբաթ և կիրակի օրերէն ժամ 7-9 (Ը. Թ.):

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐժԱՐԱՆ

ՄԱՂՆԻՍԱ

Վարժարանիս ուսուցիչները Մարտուանու Ա. Նաթթիա Գոլէճին լուսազոյն չրջանաւարտներէն առնուած են, և բոլոր պաշտօնեաները ծանրա-

զուլիս և օրինակելի մարդիկ են: Վարժարանը ճշմարիտ տուն մ'է, ամէն կերպով նպատակաւարմար, օգտուն և ընդարձակ, ուսուցչաց և փորձառու հօր մը և մօր մը գգուալից և անմիջական հսկողութեան տակ:

Կ'ուսուցուին Թրքերէն, Անգլիերէն, Հայերէն և Գաղիերէն լեզուները: Ձայնական երաժշտութիւնը պարտաւորիչ է, իսկ գործիքովը պայմանաւոր: Վարժարանիս տարեշրջանը կը սկսի Սեպ. 1/14ին, և կ'աւարտի Յուլիս 1/14ին: Տարեթոշակն է ցորեկօթիկներու համար 2 Օսմ. ոսկի, մէկը կանխիկ վճարելի, միւսը երկրորդ չրջանին սկիզբը, իսկ գիշերօթիկներու տարեթոշակն է 14 Օսմ. ոսկի, կէսը կանխիկ և միւս կէսը երկրորդ չրջանին սկիզբը վճարելի: Բոլոր վճարումները կանխիկ են, միայն բացառութիւն է անոնց որ անօրէնին հետ մասնաւոր կարգադրութիւն մը ըրած են: Աւելի ծանօթութեանց և կարգադրութեանց համար պէտք է զիմել վարժարանիս տնօրէնին:

Մր. ճ. Բ. ՄԱԳՆԱՅԷ Հիմարէր և Գոնէր
Sailors' Home. SMYRNA.

5

ՀԱՅՈՒՇԵԱՅ ՎԱՐժԱՐԱՆ, ԱՏԱԲԱԶԱՐ

Վարժարանիս նպատակն է Հայ աղջիկներուն տալ միջնակարգ դաստիարակութիւն մը՝ բարոյական առողջ սկզբունքներու վրայ հիմնուած և ֆիզիքական, իմացական և բարոյական խնամոտ կրթութեամբ մը՝ զարգացած և բարեկիրթ Հայ տանտիկիներ և դաստիարակութեան գործին օժանդակներ պատրաստել: Գիշերօթիկներու տարեթոշակն է 14 Օսմ. ոսկի, որուն կէսը պէտք է վճարել Սեպ.ի սկիզբը, և կէսն Յունուարի վերջերը: Դաշնակի դասի համար 5 կամ 3 Օսմ. ոսկի կը պահանջուի, դասառութեան թիւին համեմատ, և երգեհոնի դասի համար՝ 2½ Օսմ. ոսկի: Վարժարանին Ի. Կ. տարեշրջանը կը սկսի Սեպ. 9ին (Ն. Տ.) Դ. իրիկուն: Կը խնդրուի նոր աշակերտուէի չըրկել՝ առանց նախապէս իմաց տալու տնօրէնութեան: Վարժարանին նոր յայտագիրն ուղղողներուն ճրի կը զրկուի: Աւելի տեղեկութեանց համար զիմել Մր. Բիթի, Պայպլ-Հառու, Կ. պոլիս, կամ Տոքդ. Ս. Գալպէճեանի, Ատենապետ Խնամակալութեան, Ասաբազար:

4-4

ԱՂԶԱՆՑ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳՊՐՈՑ

ՊՐՈՒՍԱ

Պրուսայի այս դպրոցը կը բացուի Սեպ. 9ին, չորեքշաբթի: Տարեթոշակն է 12 Օսմ. ոսկի: Դաշնակի և երգիչների դասերու համար զատ վճարում կ'ըլլայ: Հայ և Յոյն աշակերտուէիներ կ'ընդունուին: Դպրոցին լեզուն Անգլիերէն է, բայց լաւ ինքնա կը ստարուի մայրենի լեզուներու ուսուցման և Եւրոպայի վարժուէի մը կ'աւանդէ Յրանսերէնի և երաժշտութեան դասերը և մասնաւոր ուղղորդութիւն կ'ընծայուի պարզ կարի և նախաձեռնի: Դպրոց մտնել փափաքողներ անմիջապէս զիմելու են Մր. Հ. Կ. Փաուլսի, Պայպլ Հառու, Կ. Պոլիս:

4-4

ԿՈՒԶՈՒԻ

(Այս խորագրին պիտի պիտի ծանուցուին առին պետական պետեր, վարձարձ անդուշտ, ինչպէս գործ և գործատու, պաշտօն և պաշտօնեայ, վաճառք և վաճառատուներ, ևն.) :

Պաշտօնեայ մը Տրապիզոնի Եկեղեցիէն, որ 'ի մէջ ալլող քաջահմուտ ըլլայ Տաճկերէն լեզուի :

Դիմել հետեւեալ հասցէին

طرابلس و احسان نقاشيان

1—3

Վ. Ս. Նազդաշեան, Տրապիզոն

1909 տարուան համար Հայերէն և Հայատառ Թուրքերէն Կիրակնորեայ դպրոցի դասագիրքերը հիմա պատրաստ են : Դիմել տուած տարուան պէս 60 փր. է : Այս դասագիրքը շատ տարիներէ հետէ Տր. Հէրիք պատրաստած է : Ներկայ դասագիրքը, ինչպէս կը կարծէ Տր. Հէրիք, իր գրելիք վերջին դասագիրքէն է, և ուստի մասնաւոր խնամով մը պատրաստած է դայն : Կը յուսանք թէ անոնք որ պիտի փափաքին ունենալ այս դասագիրքը շուտով պիտի զրկեն իրենց յանձնարարութիւնները : 1—4

Փորձառու գոյէճական մը կ'ուզէ ուսուցչական դործ ստանձնել մեր վարժարաններէն կամ բարձր վարժարաններէն միոյն մէջ : Լեզուներէն գիտէ Տաճկերէն, Հայերէն և Անգղիերէն և կամ մեր թափուր բեմերէն մին լեզուն, կրնայ քարոզել թէ՛ Տաճկերէն և թէ՛ Հայերէն լեզուներով : Ծանօթութեան համար զիմել առ Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեան : 1

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ՊՐՈԻՍՍ. (ՄԵՏ-ՊԱՇԵ)

ՅԻՆԵՐԵՆԻ Լ ԳԵՆԵՐԵՆԻ

Վարժարանիս նպատակն է միջնակարգ առողջ դաստիարակութիւն մը տալ Հայ պատանիներու : Կը գտնուի մասնաւոր խնամակալութեան մը անմիջական հսկողութեան տակ : Ունի ուսուցչական կարող խումբ մը : Եթեմամեայ շրջանով կ'աւանդուին Հայ, Թուրք, Պրանս. և Անգլ. լեզուներու գիտութիւններ : Բարձրագոյն երեք կարգերու դասախօսութիւնները կ'ըլլան Պրանս. լեզուով : Գիշերօթիկ աշակերտները կը վճարեն տասնըջորս (14) Օսմ. ոսկի տարեթոշակ : Յառաջիկայ տարեշրջանը կը սկսի Սեպ. 1 (Ն. Տ.) :

Տեղեկութիւններու համար զիմել Տնօրէն՝ Ս. Սրենց Էֆ. Ի, կամ խնամակալութեան գանձապետ Սարգիս Էֆ. Զարիֆեանի (Պրուան) : 4—6

S. B. COULLOGLOU, Samsoun.

Fournitures Générales pour la Photographie. AGENT-DEPOSITAIRE pour toute la Mer Noire Turquie, de la Société des PLAQUES & PAPIERS PHOTO.

GUILLEMINOT & Co PARIS.

23—26

ԵՓՐԱՏ ԳՈՒԼԷՃ

Եփրատ Գոյէճի 28րդ. տարեշրջանը կ'սկսի յառաջիկայ Սեպ. 9ին (Ն. Տ.) : Հաստատութիւնս երկրին պահանջներուն համաձայն և Ամերիկեան գոյէճներու հաւատարմութեամբ կրթութիւն մը կուտայ կարող և մասնագէտ ուսուցիչներու միջոցով : Ունի ճոխ գրադարան մը և բնագիտական ու բնագիտական գործիքներու հաւաքածոյներ : Դըպրոցի բոլոր չէնքերը կառուցուած են բարձր ուսուողական հիմքի վրայ : Աշակերտներէն տարեկան 40 դըշ. էն 2 ոսկի թոշակ և կերակուրի, բաղնիքի, լուացքի, ճրագի և այլն ծախքերու համար 7 ոսկի կը պահանջուի երկու մասնավճարով : Մնուորդի համար առնուած դրամը ուրիշ տեղերու քաղաքամամբ պակաս և արուած կերակուրները աւելի ճոխ են : Աղքատիկ ուսանողներ օրուան մէջ առնելու մը դպրոց արհեստանոցին մէջ ալլալ տեղով իրենց ծախքերուն մէջ մասը հայթայթելէ զատ այդ ուղղութեամբ վարժութիւն մ'ալ կ'ուսնան : Տասնըհինգ տարեկանէ վար եղող գիշերօթիկներու համար զատ չէնք մը յատկացուած է և մասնաւոր խնամքի ու հսկողութեան տակ կ'աւանդուին : Բոլոր նոր եկող աշակերտներ պէտք է բարի վարուց վիայական ունենան հաստատութեան ծանօթ անձնաւորութեան մը կողմէ :

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեան համար զիմել տեսչութեան : 3—5

ԱՂԶԿԱՆՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

ԳԻՇԵՐՈԹԻԿ ԵՒ ՅԵՐԵԿԵԱՅ

ԻԶՄԻՐ

(American Collegiate Institute, Smyrna)

Մանկավարժէի, նախակրթարանի, նախապատրաստական և գոյէճի ճիւղերով : Ամէն հոգ կը տարուի աշակերտներու առողջութեան, ուսման և նկարագրին : Թոշակ գիշերօթիկներու 22½ Օսմ. ոսկի, ցերեկեաններու 2½ մինչև 5 Օսմ. ոսկի : Կատարելապէս կ'ուսուցուին Յունարէն, Հայերէն, Պրանսերէն և Անգղիերէն : Յայտագրի համար զիմել առ Մր. Մաքլալըն, նախագահ միջազգային գոյէճին :

Վարժարանը կը բացուի Հոկ. 1ին :

4—10

ԵՄԻԼ ՄԵՔԱԼԱՐ, Տնօրէն

ԱՂԶԿԱՆՑ ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԳՈՒԼԷՃ

ԻՍԿԱԻՏԱՐ

Վարժարանիս վերամուտը տեղի պիտի ունենայ Սեպ. 16ին : Աշակերտուհի տալ ուղղուներ որով կարելի է շուտ դիմում ընելու են : Ուղղուներուն շրջաբերականներ և ուրիշ տեղեկութիւններ կը զրկուին տնօրէնութեան կողմէ մայրաքաղաքի Անգղիական նամակատան միջոցով : 2—5

Ե. Բրիտ. Ընկերակալութեան աղօթքի ժողով, ժամ 6 (Ը. Թ.), ի Բէսթ, Գուսպափու : Իւսկիւտար, ժամ 7 : Աւետ. Յովհաննու ԺԵ. 15 :